

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΘ' (ΕΣΑΜΗΝΟ Α')

Ἀθήνα, 15 τοῦ Γεννάριου 1922

ΑΡΙΘ. 753 (ΦΥΛ. 2)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ: Carmina (Στὸν κάμπο ἀλάργα.— Τὸ Συμπόσιο. — Δυὸ πορρασιές. — Ἔξω ἀπ' τὴν πολιτεία...)

Κ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ: Ἀνέκδοτα γράμματα πρὸς τὸν Ντίντριχ (συνέχειν).

ΛΙΑΝ ΙΑΚΩΒΙΔΗ: Βλασητισμένες ψυχές,

Γ. ΧΑΤΖΙΝΗΣ: Στίχοι.

Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.

Κ. ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ὁ ἄθεος.

ΕΠΙΘ. Τὰ κατορθώματα τῆς γλωσσικῆς παλινόρθωσης.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΘΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ: Νεοελληνικὴ φιλολογία. — Ξένη φιλολογία. — Χωρὶς γραμματόσημο.

CARMINA*)

ΣΤΟΝ ΚΑΜΠΟ ΑΛΑΡΓΑ...

Στὸν κάμπο ἀλάργα, ὦραία μου, φεγγοβολοῦν
Δεύτερος ἥλιος τὰ χρυσὰ παλάτια.
Μὰ ἡ τόση λάμψη σβυέται διὰ φανοῦν
Ψηλὰ στὰ παραθύρια τὰ δυὸ μάτια.

Τὰ μάτια τῆς βασιλοπούλας πῶχουνε
Τὸν ἐραστὴ τοῦ κάμπου ξετρελλάνει
Ποῦ πάει τὴν πληγωμένη του καρδιά
Δῶρο τῆς ρηγοπούλας γιὰ νὰ κάνη,

Γοργὰ γοργὰ μὲ πόθους καὶ μὲ ὄνειρα
Μ' ἐλπίδες ὅπου ἀστράφτουν στὴ ματιά του
Ἐνῶ τοῦ ἡλίου παίζουνε οἱ χρυσές
Ἀχτίδες στὰ τετράξανθα μαλλιά του.

Καὶ πηαίνοντας τὸν ἀκλουθοῦν τὰ λούλουδα
Τὸν ἀκλουθοῦν καὶ τὰ πουλάκια ταίρια
Μαζὶ του πγαίνει πάντα ὁ οὐρανὸς
Κ' ἡ νύχτα πάει μαζὶ του μὲ τ' ἀστέρια

Μὰ ὅσο κι ἂν παίρνει γλήγορα τὸ δρόμο του
Τόσον ἀλάργα πᾶνε τὰ παλάτια
Μὲ τῆς βασιλοπούλας τῆς γλυκεῖας
Τὰ μαῦρα μαῦρα, ἀγάπη μου, τὰ μάτια

ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ

Γιορτὴ μεγάλη, ὦραία μου, γινόταν
Στὸ παλάτι τοῦ ρήγα τοῦ τρανοῦ,
Τῆς γῆς ἐκεῖ 'ταν ὅλα τὰ λουλούδια
Κι ὅλα τ' ἀστέρια ἐκεῖ 'ταν τοῦρανοῦ:

Τὰ πῶς ἐκλεχτὰ τραγοῦδια τῶν ἐπτὰ μου βιβλίων θὰ συγκεντρωθοῦν σ' ἓνα καὶ μόνο βιβλίον, μὲ τὸν τίτλον «Carmina», ποῦ θὰ τυπωθῆ ἀργότερα.

Ὁ Νουμάς ἔχει τὴν καλοσύνη νὰ μοῦ ἀναδημοσιέψῃ τίς τέσσαρες ἀπαλάνας καὶ τὸν εὐχαριστῶ θερμῶς.

Τὸ Η' βιβλίον μου ποῦ τὰ τραγοῦδια του δημοσιεύονται στὸ Νουμά θάχῃ τὸν τίτλον «Ἡ Ὠραία Ζωή».

(L. P.)

Τοῦ βασιλείου του τὰ ὄμορφα κοράσια
 Καὶ τὰ ξανθὰ καὶ τὰ μελαχρινὰ
 Μὲ χεῖλια σὰν τὰ κόκκινα κεράσια
 Σὰν τοῦ Μαΐου τριαντάφυλλα πρωϊνά.

Ἐκεῖ κι ὁ βασιλιάς ξανθὸς κι ὠραῖος
 Σὰν ἥλιος μεγαλόπρεπος περνᾷ,
 Μὲ τὸ βασιλικὸ χαμόγελό του
 Κρίνα καὶ ρόδα ὀλόγυρα σκορπάει.

Κερνᾷ κρασί χρυσοντυμένα ἀγώρια
 Σὲ ποτήρια ἀπὸ κρύσταλλο γυαλί...
 Μὲ κάθε ὠραία ὁ βασιλιάς τσιγκρίζει
 Τὸ ποτήρι καὶ τῆς γλυκολαλεῖ.

Κι ἀνάμεσα στὰ τῶσα τὰ κοράσια,
 Ὡς ξεχωρίζεις τὸν αὐγερινό,
 Ξεχώρισε πανέμορφο κοράσι
 Σὰν ἄνθος, τρυφερό, μελαχρινό.

Ταράζεται καὶ πάει καὶ τὸ σιμώνει
 Κι ὡς νὰ τσιγκρίση ἐπῆγε ὁ βασιλιάς
 Στράν... πέφτει τὸ ποτήρι του κομμάτια
 Στὰ πόδια τῆς μικρῆς τῆς κορασιάς.

Τ' ἀγώρια ποὺ περνοῦσαν κιτρινίσαν,
 Τῶν κοριτσιῶν τὸ χρῶμα εἶχε κοπεῖ
 Κι ὁ βασιλιάς θλιμμένος πάει νὰ γείρη
 Κι ὕψι τὴ νύχτα ναῦρη δὲν μπορεῖ.

Χαρᾶματα τὴν κορασίδα κράζει,
 Κορώνα στὰ μαλλιά τήνε φορᾷ,
 Βραχιόλι τὸ μεγάλο του βασιλίου
 Στὸ τρυφερὸ τὸ χέρι τῆς περνᾷ.

Γιορτὴ μεγάλη, ὠραία μου, γινόταν
 Κ' ἔπερνε ὁ ρήγας τὸ μελαχρινό
 Τὸ κοράσι ποὺ τῶχε ξεχωρίσει
 Ὡς ξεχωρίζεις τὸν αὐγερινό.

ΔΥΟ ΚΟΡΑΣΙΕΣ . . .

Δυὸ κορασιές, ἀγάπη μου, δυὸ ξακουστὲς
 Ποῦχαν τὰ οὐράνια τόξα φρούδια,
 Κ' εἶχαν τοὺς κάμπους φορεσιές
 Τ' ἀστρα στὰ χέρια δαχτυλίδια,

Ἐζοῦσανε σ' ἀρχοντοπάλατο ψηλὸ
 Καὶ στὰ ψηλά του παραθύρια
 Βγαίνουν οἱ κορασιές οἱ δυὸ
 Μὲ τὰ καλά τους τὰ στολίδια.

Κ' ἐρχόντανε τὰ πριγκηπόπουλα τῆς γῆς
 Καὶ γιὰ τὴν ὄριαν ὄμορφιά τους

Γυρίζανε μερονηχτίς
Κάτω ἀπὸ τ' ἀρχοντόσπιτά τους.

Μὰ οἱ κορασιδες δὲν τὰ θέλανε, κι αὐτὰ
Τᾶθερνε ὁ πόνος ὁ ἀτονιάρης...
... Καὶ πρόβαλλεν ἀπὸ μακριὰ
'Αλλοπαρμένους καβαλλάρης.

Χόπ, χόπ, χόπ, χόπ ὁ μαῦρος πηλαλάει καὶ πάει
Κ' οἱ κορασιές τὸ νιὸ θωρᾶνε
Ποῦ ν' ἀγναντίψη δὲ γυρνάει
Καὶ τὴ ματιά του λαχτροᾶνε.

'Ο μαῦρος χάθηκε κ' οἱ βεργολυγερὲς
Στὰ παραθύρια βγαίνουν πάλι
Φυλάγαν μ' ἀρωαστες ματιές
Τὸ μαῦρο νὰ ξαναπροβάλλη.

Καὶ λιώνανε μελαχρινήζαν οἱ κορασιές
Ποῦχαν τὰ οὐράνια τόξα φρύδια
Κ' εἶχαν τοὺς κάμπους φορεσιές
Τᾶσπρα στὰ χέρια δαχτυλίδια.

ΕΞ' ΑΠ' ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

'Εξ' ἀπ' τὴν πολιτεία
'Ο Γιάννος πολεμάει
Καὶ κρυφομουρμουρῶζει
Καὶ οἰγοτραγουδάει,

— Θὰ φτιάξω ἓνα παλάτι,
'Αγάπη μου, τρανὸ
Πι' ὄμορφ' ἀπὸ τὴν πούλια
Κι ἀπ' τὸν αὐγερινό..

Χί, χί, γελάει ὁ κόσμος
Ποῦ κείθενες περνάει...
Κι ἀλήθωρα θωρώντας
'Ο Γιάννος τραγουδάει:

— Τὸν ἥλιο θέλω βάλει
Θύρα τοῦ παλατιοῦ,
Γύρωθε παραθύρια
Τ' ἀστέρια τ' οὐρανοῦ.

Τὰ χρυσοσυννεφάκια
Ποῦ στὰ οὐράνια ἀνθοῦν
Τοῦ παλατιοῦ μου ἐκεῖνα
Στολίδια θ' ἀπλωθοῦν.

Θὰ φτιάξω ἓνα παλάτι
Ποῦ δὲν ξανάδε ἡ γίς
Νάμπης, βασιλισσά μου
Κι ἀστέρι τῆς αὐγῆς.»

Χί, χί, γελάει ὁ κόσμος
Ποῦ κείθενες περνάει...
'Εξ' ἀπ' τὴν πολιτεία
'Ο Γιάννος πολεμάει.

ΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΔΟΥ

18

Schöneberg, 1 'Ιανουαριου. 1907.

'Αγαπητέ μοι Κάρολε !

Σου εϋχομαι ευτυχισμένον τὸν νέον χρόνον !

"Ελαβα καὶ τὰ φύλλα τοῦ λεξικοῦ σου καὶ τὰ δικὰ μου χειρόγραφα καὶ σ' εὐχαριστῶ θερμῶς. Στὰ πρῶτα ἔρριξα μιὰ ματιὰ καὶ θὰ προσπαθῆσω νὰ συμπληρῶσω ὅ,τι μπορῶ ἀλλ' ἤθελα νὰ σοῦ ζητήσω τὴν ἀδειαν ἂν μπορῶ νὰ σοῦ εφημειώσω ὅ,τι κτυπᾷ κατὰ ὡς ξενικό. Ἀ.χ. εἶδα κάπου νὰ γράφῃς «ἀπὸ τὸ» ἀντὶ «τοῦ». Ἄν τὸ ἤθελες, μποροῦσα νὰ τὸ κυττάξω ὀλόκληρο τὸ λεξικό σου.

"Επίσης ἔρριξα μιὰ ματιὰ στὶς διορθώσεις στὴ μετάφρασι τοῦ βιβλίου τοῦ Müller καὶ σ' εὐχαριστῶ γιὰ πολλὰς δίκαιας παρατηρήσεις σου. "Επειδὴ ἴσως σ' ἐνδιαφέρει νὰ μάθῃς ποῦ ἐγελάσθηκες καὶ αὐτὸ σοῦ σημειῶνω μερικά. "Ὅχι *τελεία* κινήσις ἀλλὰ πλήρης ἢ ὀλόκληρος· τὸ *τελεία* εἶναι ξενισμὸς ὅπως καὶ τὸ *τέλειον λουτρόν*.—Ἀερόλουτρον καὶ ἠλιόλουτρον ἐφοβήθηκα νὰ βάλω ὡς λίγο ἀκαθαρεύοντα. Ἐν τούτοις εἶδα πῶς τὰ γράφουν καὶ αἱ ἐφημερίδες ἔτσι.—*Συνθετος κινήσις* (Kombinierte) καὶ ὄχι *συνδυασμός* τὸ ὁποῖον δὲν λέγει τίποτε. *Καλλιέργεια* ἀγροῦ, γραμμάτων κτλ. ὄχι ὅμως καὶ σώματος ἢ δέρματος. Τὸ σωστὸ εἶναι *περιποίησις* καὶ μᾶλλον εὐγενὲς *Ἐπιμέλεια*. *Ἀδαῆς* τῆς ἰατρικῆς εἶναι καλλίτερον ἀπὸ τὸ *ἄπειρος*. Τὸ «δὲν ἔχωμε νὰ περιμεινωμε πολὺ ἀπὸ αὐτὸς» εἶναι ξενισμὸς. Τὸ «δὲν εἶναι σκόπιμον, ἐπίσης· ξενισμὸς, Τὸ ἑλληνικὸ εἶναι : «δὲν ἔχει σκοπὸν ἢ λόγον». Στὴν καθαρεύουσα τὸ Dick τὸ λένε : *παχὺς*, τὸ *fett* λιπαρὸς ἢ *παχὺς*. Χονδρός ἢ *παχὺς* στὴν ὁμιλουμένη εἶναι συνώνυμα μὲ τὴ διαφορά ὅτι τὸ «χοντρός ἄνθρωπος» μπορεῖ νὰ σημαίη καὶ «βάρανσο». Ἡ κινήσις γίνεται δυσκολώτερα διὰ τοῦ νὰ κλίνωμεν εἶναι πλέον ἢ ξενισμὸς. Σωστὸ εἶναι ὅπως τὸ εἶχα «εἰάν, ἢ ὅταν κλίνωμεν». *Πρόσθιος ἐπιφάνεια* εἶναι ὀρθότατον, ἐνῶ μετώπια μέρη» δὲν μπορεῖ νὰ λεχθῆ. *Καταβρεκνήριον* δὲν εἶναι *καταιονιστήρ* ὅπως τὸ ἔκαμαν οἱ δασκάλοι ἀπὸ τὸ κοινῶς λεγόμενον καὶ πασίγνωστον «ντοῦς» (καταιόνησις)—*θέσις τοῦ καθίσματος* εἶναι ἡ γυμναστικὴ ἔκφρασις καὶ ὄχι *καθιστικὴ θέσις*.—*Ἀσκήσεις* καὶ ὄχι *ἐφαρμόξω*. *Ἡ χεὶρ ἀναλαμβάνει τὴν κίνησιν ἢ τίθεται εἰς κίνησιν* καὶ ὄχι *εἶναι εἰς λειτουργίαν*. Τὸ *πηγαίνει καιρὸς χαμένος* εἶναι ἑλληνικὸ ὅσο καὶ γερμανικόν.—*Δὲν* χρειάζεται *σθδὲν* ὄργανον, εἶναι καλλίτερον ἀπὸ τὸ «Δὲν χρειάζεται *κανὲν* ἀπολύτως ὄργανον» «ἢ δὲν χρειάζονται διό-

λου ὄργανα».—Στὴ γλῶσσα μας δὲν ἔχομε κανόνα ἀπαγορευόντα δύο ἀρνητικὰ ὅπως ἔσεις. Οἱ πρόγονοι τοῦ Χατζηδάκη δὲν ξέρω τί τὸν κακὸ ψυχρὸ τοῦ Κόντου ἔκαναν. Ὑπάρχουν περιστάσεις ποῦ μεταχειρίζομεθα μόνον τὸ *δὲν* : Π. χ.—Γιατὶ δὲν πᾶς στὸ *ἄρλοι* ;—Γιατὶ δὲν ἔχω *λεπτά*. Ἀλλὰ συνήθως μεταχειρίζομεθα δύο ἀρνητικά, Π. χ. Δὲν ἔχω κανένα γνώριμον δὲν ἔχω καμμιά βοήθεια.—Κανόνα δὲν μπορῶ νὰ βάλω ἀλλὰ τὸ αὐτὶ μου στὴν περίστασι αὐτὴ δὲν τὸ δέχεται χωρὶς δύο ἀρνητικά.—*Τί τὸ ἀξιοζήλευτον καὶ τίποτε τὸ . . .* εἶναι τὸ ἴδιο.—*Νὰ σοῦ γίνῃ συνήθεια* καὶ ὄχι : *νὰ σοῦ γίνῃ μουσικόν* "Ἄ θέλῃς τὴ δευτέρα λέξι, πρέπει νὰ πῆς : *νὰ σοῦ γίνῃ δευτέρα φύσις*.

Ἐκτεινοντες μῖς εἶναι ἡ καθιερωμένη ἀνατομικὴ ὀνομασία. *Ἐκτακτικὸς* δὲν εἶναι σωστὸ. Τὸ «Geraden Muskel» δὲν μπορῶ νὰ τὸ κάμω «εὐυτενεὶς μῖς» πρὶν βεβαιωθῶ ὅτι τὸ λέν ἔτσι.—*Ἀσθενῆς* ἐνέργεια καὶ ὄχι *ἐλαφρὰ* ἐνέργεια. Τὸ *Rankt χρόνος* ὅπως τὸ λές τὸ βρῖσκω καλλίτερα ἀπὸ *σημεῖα* ποῦ τὸ εἶχα ἐγώ. Αὐτὰ ὅλα ὅμως πρέπει νὰ τὰ ἴδῃ *ειδικός*. Ὡς πρὸς τὸ *Halsübungen* ἤθελα νὰ ξέρω ἂν εἶναι αὐτὴ ἡ ὀνομασία τῶν ἀσκήσεων τοῦ λαιμοῦ στὰ γερμανικὰ γυμναστικὰ βιβλία. Ἄν εἶναι πράγματι, τότε καλὰ τὰ ἔχω «ἀσκήσεις τοῦ ἀχένου» γιατί ἔτσι τίς λένε τὰ δικὰ μας βιβλία. Ἄν τὰ δικὰ σας λένε «Nackenübungen» τότε πρέπει νὰ βάλω «τοῦ τραχήλου». Ἄν μποροῦσες νὰ τὸ μάθῃς θὰ μὲ ὑποχρέωνες ἂν μὲ διαφώτιζες.

Τὸ *Wetgelauf* τὸ καταλαβαίνω ἀλλὰ δὲν βρῖσκω τὴν ἑλληνικὴν ἔκφρασι. Ἦθελα νὰ πῶ «αἰῶρα ζυγοῦ» ἀλλὰ δὲν εἶμαι βέβαιος ἂν τὸ λέγουν. Ἐν ἀνάγκῃ θὰ τὰ παραλείψω διόλου, ὅπως παρέλειψα καὶ τὴν ἀπαριθμῆσιν τῶν ἀσπρορροῦχων τῆς κυρίας Μύλλερ διότι μόνον μὲ τὰ ἀντίστοιχα γαλλικὰ ἀποδίδονται. *Normal unkerklüder* κτλ. δὲν τὰ ξέρομε ἑμεῖς.

Ober Körper καὶ *Kumpf* δὲν κάναμε διάκρισι στὴ γυμναστικὴ καθὼς ἐπέισθην.

Τὸ *Arm* τὸ κατάλαβα πῶς θὰ σὲ ξεφάνισα ποῦ τὸ βλέπεις *χειρ* καὶ γι' αὐτὸ σὲ προειδοποίησα. Εἶναι σφάλμα τῶν λεξικῶν καὶ ὅσων παραοῦρονται ἀπὸ αὐτὰ ποῦ τὸ μεταφράζουν *βραχίον*. *Χέρι* λέγει ὁ λαὸς ὅλο τὸ μέλος ἀπὸ τὸν ὤμο ὡς τὴν ἄκρη τῶν δακτύλων. *Ἄλλ' ἵσται ἢ πιᾶσθηκε τὸ χέρι μου* λέμε καὶ ὄχι τὸ *μπράτσο*, ὡς καὶ *ἔχω ρεματισμὸ στὸ χέρι* καὶ δὲν ἐννοοῦμε τὸ *Hand* ποῦ λέτε σεῖς. Στὴν καθαρεύουσα : *Arm*—*χεῖρ*. *Oberarm*.—*βραχίον*, *Unterarm*—*ἀντιβράχιον*. *Haud*—*ἄκρα χεῖρ*. Ἔτσι τοῦ κάχιστον καθιερώθη στὰ γυμναστικὰ βιβλία.

Τὰ *τεταμένα* καὶ *κεκαμμένα* εἶναι ψωμοτύρι (συνηθέστατα δηλ.) στὰ γυμναστικὰ βιβλία—

Τὸ «Nacken» τὸ λέγω ἴνιον στὴν περίστασι ποῦ στήριζονται τὰ χέρια στὸν ἀχένα, διότι ἑμεῖς τὸ λέμε

«μέ τὰς χειράς ἐπὶ τοῦ ἰνίου». Ὁ ἀξιωματικός ποῦ θὰ ἐπιθεωρήσῃ τὸ τεχνικὸν μέρος εἶναι εἰς θέσιν νὰ βρῆ τὴ διαφορὰ ἂν ὑπάρχῃ καὶ νὰ μᾶς γλυτώσῃ κ' ἐσὲ κ' ἐμὲ ἀπὸ πονοκεφάλισμα.

Τὸ «δύναμι» καὶ «ἠμπορῶ» εἶναι ἀμφότερα εὐχρηστα στὴν καθαρεύουσα.

Γράφω «προχωρημένους» γιατί με ὄλον τὸν ἀγῶνα τῶν δασκάλων νὰ τὰ διατηρήσουν πάει καλιὰ του τὸ *Κε*. Τὸ *Πε* ὅμως τοῦ «συμπλεγμένους» ἀντέχει ἀκόμα καὶ ἴσως ἐκεῖ ποῦ τὸ χρειάζεται κανεὶς ἔχει τὴ θέσι του.

Μὰ σὺ πάλι, εὐλογημένη, ποῦ μοῦ λές *αναδιπλωσι* τὸν *ἀναδιπλασιασμό*; Δὲν τὸν ἀφίνετε ποῦ ψόφησε, θέλετε νὰ τὸν νεκραναστήσετε γελοιογραφώντας καὶ νὰ τὸν ξαναθυμᾶτε στὸν κόσμον ποῦ ἄρχισε νὰ συνηθίζῃ με τὴ στέρησί του; Μοῦ θυμίζεις κάποιον γραμματικογράφο τῆς γραμματικῆς ποῦ μετέφρασε τὸ ἀποβολὴ φωνήεντος «ἀπόρριμα» ἢ «ἀπόρριξι» καὶ τὸν Καρκαβίτσα ποῦ θέλει τὰ ζῶα «ζῶ» κατ' τὸ «συνουκῆσι» «*συγκῆσι*». Ἡ τάσις αὐτὴ τί διαφέρει ἀπὸ τὴν τάσι τοῦ Κόντου νὰ κάμῃ καὶ τὰ μακαρόνια «σκοληκίδες»!

Καὶ νὰ τὸ κάνωμε ἕμεις οἱ ρωμιοί, ποῦ δὲ μπορούμε νὰ κάνωμε διάκρισι μεταξὺ ἐφικτοῦ καὶ ἀνεφικτοῦ, μεταξὺ σκοπίμου καὶ ἀσκόπου (ἴδε καὶ τὴν πολιτικὴ μας), ὑποφέρεται ἄλλὰ σὺ ὁ γερμανός!

Ἄλλὰ μοῦ φαίνεται κακοσημαδιὰ, πρωτοχρονιὰ σήμερα, νὰ σοῦ μιλῶ γιὰ τὸ ἀξιοθρήνητο γλωσσικὸ μας ζήτημα ποῦ δὲν ἐμίλησα ὄλον τὸν περασμένο χρόνον γι' αὐτό.

Ἄς δοῦμε τώρα τί θὰ μᾶς φέρῃ ὁ νέος χρόνος. Ἐγὼ θὰ ἴμουν εὐχαριστημένος ἂν μᾶς ἔφερνε τὸν Καρκαβίτσα ἐδῶ, ἀλλὰ δὲν τὸ πιστεύω.

Ἐσένα τί θέλεις νὰ σοῦ εὐχηθῶ; δὲν ξέρω τοὺς πόθους σου ὥστε νὰ διαλέξω τοὺς καλλίτερους. Ἐναν ποῦ μαντεύω: τὴν ἀποκατάστασι τῆς υγιείας τῆς ἀγαπητῆς σου μητέρας, σοῦ εὐχομαι ἀπὸ καρδιὰ γιὰ τὴν ταχεῖαν ἐκπλήρωσίν του καὶ

Σὲ φιλῶ ἀδελφικὰ

Κώστας

Υ. Γ. Ἐξέχασα νὰ σοῦ πῶ κάτι τὸ ὁποῖον ἐλπίζω νὰ μὴ παρεξηγήσης. Ἀφοῦ καταγίνεσαι με τὴ γλῶσσα μας θὰ σοῦ συμβούλευα νὰ διαβάξῃς ἕλληνας ἐφημερίδες ὅπου ἡ γλῶσσα ἀναπτύσσεται καὶ ἀπλοποιεῖται με ὅλα τὰ δεσμὰ τῆς καθαρεύουσας. Γιατί βλέπω ἀπὸ τὰς διορθώσεις ποῦ κάνεις ὅτι μερικά πράγματα σοῦ διαφεύγουν ἐντελῶς καὶ ἰδίως γελιέσαι στὸ τί εἶναι ξενισμός καὶ τί ἔστω δανεισμένον ἀπὸ τίς εὐρωπαϊκὰς γλῶσσας ἀλλὰ καθιερωμένο πιά. Τὸ νὰ μὴ διαβαζῶς πρὸ χρόνων ἑλληνικὰ ὅσο ἔπρεπε τὸ βλέπω πῶς μ' ἐξημίωσες κ' ἐμένα καὶ μ' ἔκαμε ὥστε νὰ ξεχάσω πολλὰ στοιχειώδη καὶ νὰ κάνω γερμανισμούς ὅταν γράφω χωρὶς ἐξ ἄλλου νὰ ξέρω γερμανικά. Δυστυχῶς δὲν λαβαίνω κ' ἐγὼ παρὰ τὴν ἔστιά μόνον

στὴν ὁποία ματιές ῥίχνω μόνο διότι εἶναι ἀρκετὰ κρῦο φύλλο. Ἄν θέλῃς σοῦ τὴν στέλλω.

19

Schöneberg, 8 Ἰανουαρίου. 07.

Ἀγαπητὴ Κάρλε!

Κρίμα ποῦ δὲν μοῦ ἔγραψες πρωτίτερα ὥστε νὰ ἐκύτταζα με περισσότερο θάρρος τὰ χειρογράφα σου, τὰ ὁποῖα σοῦ ἐπιστρέφω με μερικὰς σημειώσεις μου ζητώντας σου συμπάθειαν γιὰ τὴν φλυαρία τῶν τελευταίων. Ἄν εἴμουν «εἰδικός» σ' αὐτὰ θ' ἀπέφευγα βέβαια πολλὰς ταυτολογίας καὶ περιττολογίας. Ὅπως ὅποτε ἐλπίζω κάτι νὰ σοῦ χρησιμεύσουν καὶ εἰμαι πρόθυμος πάλιν νὰ σὲ βοηθήσω σὲ ὅ,τι μπορῶ, ἂν μοῦ δόσης τὴν ἐξηγησι τῶν ὄσων δὲν ἐνόησα.

Συνεννόησιν με τὸν ἐκδότην καὶ ἀμοιβὴν δὲν δέχομαι κατ' οὐδένα λόγον. Δὲν εἰμαι γλωσσολόγος οὔτε λεξικογράφος. Ὅ,τι μπορῶ νὰ κάμω θὰ τὸ κάμω προθυμότερα ἀπὸ τὸ πρὸς ἐσὲ καθήκον μου καὶ ἀπὸ τὸ ἐνδιαφέρον μου πρὸς τὸ πρᾶγμα, διότι δὲν θέλω νὰ γίνῃ ἀντικείμενον ἐπιθέσεων τὸ λεξικόν σου ἀπὸ Χατζιδάκιδες κλπ. Αὐτοὶ ὅπλα γυρεύουν τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ προσέχωμε νὰ μὴ τοὺς δίνωμε.

Τὸ λεξικόν σου μπορούσε νὰ πληρῶσῃ με τὰ σωστὰ μιὰν ἔλλειψι ἂν ἔβραζες λίγο περισσότερον κόπον. 1) Νὰ κυττάξῃς τὸ λεξικὸν τῆς ἀρχαίας γιὰ τὰς λέξεις τῆς καθαρεύουσας. 2) Νὰ κατατάξῃς σὲ τμήματα τίς λέξεις ποῦ δὲν ἔχεις βεβαιότητα καὶ νὰ τίς ὑποβάλλῃς σὲ εἰδικούς. Ὅσο γιὰ τίς *νομικὰς* ἐκφράσεις εἶναι ἕνας νομικός αὐτοῦ στὴ Λειψία καὶ τὸν γνωρίζω καὶ σὲ βάζω σὲ σύνδεσμον, ἂν θέλῃς ἢ τὸν ρωτῶ με γράμμα ἐγὼ. Γιατί τίς ἱατρικὰς ρωτῶ ἐδῶ διὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου. Γιατί τὰς *μηχανικὰς* εἶναι ὁ Γεννηματᾶς (ἠλεκτρολόγος καὶ μηχανικός) ποῦ ἦταν πέρουσι ἐπὶ Μόναχον. Εἶναι συνεργάτης τοῦ Νουμᾶ καὶ ἀπ' αὐτὸν μαθαίνει ποῦ βρῖσκεται. Γιατί τίς ἀναγόμενες σάλλες τεχνικὰς σφαῖρες θὰ φροντίσῃ ὁ Καρκαβίτσα ποῦ γνωρίζει ὄλον τὸ Ρωμέϊκον, ψυχὴ καὶ πρόσωπον. Ὁ Βλαχογιάννης, ἐπίσης καὶ ὁ Γρουπάρης ποῦ ξέρει καὶ καλὰ ἀρχαία καθαρεύουσα, θὰ εἶναι πρόθυμοι νὰ σὲ βοηθήσουν. Ὁ Γρουπάρης τὸ ξέρεις πῶς ἄρα βωνιάσθηκε με τὴν δημαρχοπούλα τοῦ Χρυσοῦ (κοντὰ στοὺς Δελφούς) καὶ εἶναι καθηγητὴς γυμνασίου στὰ Σάλωνα (Ἄμφισσα);

Μόνον με αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ γίνονταν σωστὴ δουλειά!

Νὰ ἴξεραι ἐγὼ ἢ καὶ νὰ εἶχα ἐλπίδα νὰ μάθω τόσα γερμανικά ὅσα σὺ ἑλληνικά, τί ἄλλο ἦθελα! Τὸ ὅ,τι γελιέσαι σὲ πολλὰ εἶναι φυσικώτατον Ἀφοῦ γελιούμαστε ἕμεις. Μᾶς κατήγησαν καὶ ἡ δημοτικὴ καὶ ἡ καθαρεύουσα ξένες, πηδοῦμε, σὰν τόπια, ἀνάμεσα σὲ δυὸ τοίχους, ἀπὸ τὴ μιὰ στὴν ἄλλη.

Σοῦ στέλω τρεῖς τέσσαρες «Ἐστίες» καὶ ἂν λάβῃς καιρὸν κύτταξε τὰς λέξεις ποῦ σοῦ σημειῶνω μὲ μολύβι. Ἴσως σὲ κάτι νὰ σοῦ χρησιμεύσουν καὶ τὸ περισσότερο γιὰ νὰ πεισθῆς πῶς προχωρεῖ ἡ ἰδέα μας. Καὶ ἡ «Ἐστία» εἶναι ἀπὸ τὰ πιδ συντηρητικὰ φύλλα. Ἡ «Ἀκρόπολις» εἶναι ἡ μισὴ σχεδὸν στὴ δημοτικῇ.

Σοῦ ζητῶ κ' ἐγὼ συμπάθεια γιὰ τὴν ὑποψία μου ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀναδίπλωσι. Τὴν ἔκαμες ὅμως μὲ ὄλο τὸ πνεῦμα τῆς ἐκδημοκρατιστικῆς τάσεώς σου, ἔστω καὶ unbenunt, χαλάλι σου!

Φαίνεται ὅτι παρενόησες τὸ σκοπὸ μου ποῦ σοῦ ἐσημείωσα ποῦ γελάσθηκες στὴ διόρθωσι τῆς μεταφρασῆς μου. γιὰ νὰ λές ὅτι μ' ἔβλαψες! Ἀπεναντίας σοῦ χρωστῶ χάρι γιὰ τὲς ὀρθῆς παρατηρήσεις σου καὶ τὲς ἀντιπαρατηρήσεις μου σοῦ τίς ἔστειλα μὴ-πως τυχὸν καὶ σοῦ χρησιμεύσουν ποῦθενά.

Ἡ εἰδήσις ὅτι ἡ μητέρα σου εἶναι ἐκτὸς κινδύνου καὶ ἴτι σὲ λίγο θὰ τὴν ἔχῃς πάλι κοντὰ σου, μᾶς εὐχαρίστησε πολὺ. Λέγε της πάντα πολλὰ χαιρετίσματα.

Σ' εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὶς εὐχῆς σου γιὰ τὰ χριστούγεννά μου ἂν κ' ἐγὼ γιορτάζω πάντα τὰ χριστούγεννα τῆς γυναίκας μου.

Γιὰ τὸν ἐρχομὸ μου δὲν ξέρω τίποτε ἀκόμα. Ὁ τοκετὸς ἀναβάλλεται ἀπροόπτως. Φαίνεται ὅτι γελάσθηκε ὁ γιαιτὸς ποῦ τὸν ἄρισε πρὸ τοῦ νέου ἔτους. Ὅπως δὴποτε ὅμως δὲν μπορεῖ ν' ἀργήσῃ παρὰ μέρες μόνον.

Χωρὶς νὰ μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι εἶναι ἀρρωστη, ἡ μικρῇ μας, δὲν εἶναι τόσο καλά. Τιποτένιο πράγμα ἀλλὰ δυσάρεστο. Φαίνεται ὅτι τὸ κρῦν τῆς ἔφερε κάποια διατάραξι στὸ στομάχι κ' ἔνοχοι εἴμεθα ἡμεῖς ποῦ θέλαμε νὰ τὴν σκληραγωγήσωμε.

Εἶμαι περίεργος ἂν ἐφαρμόζῃς τὸ «Σύστημά μου» καὶ τί ἰδέα ἔχεις γι' αὐτό. Ἐδῶ ἄκουσα ὅτι ἔβλαψε πολλοὺς.

Στὸν κ. Tillge ἔγραψα κ' ἐγὼ ἀλλὰ δὲν ἔλαβα ἀπάντησι. Μοῦ φαίνεται περίεργο, ἐκτὸς ἂν δὲν εἶναι στὴν Κοπενάγη. Ἐγὼ ὀφείλω νὰ τοῦ κάμω γνωστὸ ὅτι ἐτελείωσα ἐντὸς τῆς προθεσμίας τὴ μετόφρασι τὴν ὁποία ὑποθέτω νὰ μὴ ἀλλάξῃ γνώμη καὶ νὰ μὴ τὴν χρειάζεται πλέον.

Σὲ φιλῶ ἀδελφικὰ
Κώστας

20

Βερολίνο 14. 7βρ. 07

Ἀγαπητὴ Κάρλε!

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ γενναιοδωρία σου, ἀλλὰ μιὰ ἐξήγησις: τί πολιτισμὸ ἔννοεῖς νὰ μοῦ δόσῃς νὰ πάρω μαζί μου στὴν πατρίδα μου; Καισαροβυζαντινικὸ ἢ σχολαστικοβυζαντινικὸ; Μίγμα καὶ τῶν δυὸ ἔχομε ὀρεγτὸ καὶ ἀντιπρόσωποι τοὺς τὰ δνόματα ποῦ

μᾶς ἀναφέρεις γιὰ πρότυπα. Τὸββαλαν λοιπὸν κανόνα κι αὐτό! Σὲ βεβαιῶνω ὅτι ἐδιάβασα ἐσχάτως ἓνα βιβλίον ἐνὸς ὀπαδοῦ των καὶ δὲν ἐπρόσεξα τὸ νεωτερισμὸ αὐτό! Τώρα ποῦ μὲ κάνεις προσεκτικὸ τὸ βλέπω. Ἐχω ἄδικο!!! Καὶ μαζί μου κάθε ἀφυχαριστος ρωμῆς ποῦ δὲν ἀντελήφθη τὴν μεγάλη ἐπανόστασι: Ὁχι (!) ἀλλὰ (!)!!! Σὰς ἐβαρέθηκα πιά, βυζαντινὲς μοῦχλες καὶ δὲν ἐννοῶ πλέον νὰ ἔλθω οὔτε σὲ κουβέντα μαζί σας. Ἄλλες, ἄλλες ὁμιλίες...

Χαίρομαι πολὺ ποῦ θὰ ἔλθῃς, ἀφοῦ δὲν μπορῶ ἐγὼ νὰ ἔλθω. Ἡ ἀρρώστειά μου εἶναι ρευματισμοί. Τοὺς ἐπῆρα στὴ Φιλανδία, στὴν ἐξοχή, ἀλλὰ κ' ἐδῶ δὲν εἶμαι καλλίτερα.

Ἡ διεύθυνσις τοῦ Κωνσταντινίδῃ εἶναι Zena Erpurerstr. 50. Ἐδιάβασες τὸ βιβλίον του;* Νὰ ἐπὶ τέλους ἓνας ρωμῆς μὲ σκέψι μεθοδικῇ κ' ἐλεύθερῃ. Στὴ μεγάλη Ρωσσία (ἔχι τὴν τσαρική) ἀναπτύχθηκε αὐτὴ ἐκεῖ ἀνοίχθηκε τὸ πνεῦμα του. Τώρα, μὲ τὴ σημείωσι στὸ ἄρθρο τοῦ Δελμούζου γιὰ τὸ βιβλίον του, ποῦ συνῴδευσε τὴ δημοσίευσί του ὁ Νουμᾶς, θὰ ἐπέιοθη πιστεύω ὅτι τοὺς δημοτικιστὰς τοὺς εἶδα μὲ τὰ μάτια τοῦ Δελμούζου. Στὴ Zena, ποῦ τὸν εἶδα, συμφώνησε μαζί μου ὅτι οἱ καθαρουσιάνοι εἶναι συνεπέστεροι τοῦλάχιστον στὴν ψευτικῇ ἀρχῇ τους κ' ἐπὶ τέλους φιλελεύθεροι στὲς πολιτικῆς των ἰδέες. Τώρα ἐλπίζω νὰ τὸ δῇ ὅτι οἱ δημοτικιστὰι εἶναι τὸ ὀπισθοδρομητικώτερο στοιχεῖο, τὸ καθαροβυζαντινὸ κορύφωμα στὴ χώρα μας.

Τοῦ λεξικοῦ σου τὸ κύτταγμα εἶμαι πρόθυμος νὰ τὸ ἀρχίσω ὅταν γίνω καλλίτερα. Πρὸς τὸ παρὸν δὲν μπορῶ νὰ καθήσω ὦρα πολλὴ στὸ ιραπέζι νὰ ἐργασθῶ κ' ἔτσι πάει ὁ καιρὸς μου χαμένος. Ἡ περίπατο ἢ ξαπλωμένος.

Γράψε μου σὲ παρακαλῶ τὴ διεύθυνσί τῆς μηστῆς σου.

Μὲ πολλοὺς χαιρετισμοὺς ἀπὸ ὅλους μας.

Σὲ φιλῶ
Κώστας

Τὸ ἐρχόμενον φύλλον τοῦ «Νουμᾶ» θὰ βγεῖ στὴν κανονικῇ του ἡμερομηνία, τὴν πρώτη τῆς Φλεβάρη. Οἱ φιλότιμοι ἐργάτες τοῦ Τυπογραφείου «Κράτος», ποῦ τυπώνεται τώρα ὁ «Νουμᾶς», μᾶς σώσανε ἀπ' αὐτὴ τὴ ντροπῇ, ποῦ κράτησε ἀρκετοὺς μῆνες τώρα, κ' ἔτσι πιά ὁ «Νουμᾶς» δὼ κ' ἐμπρὸς θὰ βγαίνει ταχτικὰ στὴν πρώτη καὶ στίς δεκαπέντε κάθε μήνα.

* Σημ. τοῦ Νουμᾶ. Μιλᾷ γιὰ τὸ περιλάλητο βιβλίον τοῦ κ. Γ. Σκληροῦ (Κωνσταντινίδῃ) «Τὸ καινῶν μᾶς ζήτημα».

ΒΑΣΑΝΙΣΜΕΝΕΣ ΖΩΕΣ

— Κατίγκω, Κατίγκω, φέρε μου τὸ δίσκο μὲ τὰ φλιτζάνια τοῦ τσαγιού . . .

Δὲν εἶχε ἀκόμη καλοακουστικὴ ἢ προσταγὴ τῆς Κυρᾶς καὶ ἓνα ἀνεμαλλιασμένο μικροσκοπικὸ κεφάλαι. Ξεμπρόβαλε ἀπὸ τὶς σκάλες.

Δὲ φαίνονταν τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ ροδαλλὸ προσωπάκι του, γιὰτὶ ὁ δίσκος, πελώριος καθὼς εἶτανε, μὲ τὰ φορφουρένια τὰ φλιτζάνια σκέπαζε ὅλο του τὸ κορμάκι.

Ἡ ματιὰ του καρφωμένη ἀπάνω στὸ δίσκο ζωγράφισε ὅλη του τὴν προσοχὴ τὴν ἐναγώνια γιὰ νὰ φέροι ὡς τὴν ἄκρη τὸ πολύτιμο καὶ βαρὺ φορτίο του.

Τὸ παρακολουθοῦσα χωρὶς νὰ βγάλω ἄχνα ἀπὸ τὸ στόμα μου. Δὲν ἤθελα μὲ μιὰν ὅποιαν ἄλλην ἀφορμὴ νὰ τραβήξω τὴν ἔγνοια του ἀπὸ τὸ δίσκο.

Μὰ μάταιη πῆγε ὅλη ἐκείνη ἡ ἐντονη προσπάθεια τῆς μικρούλας βιοπαλαιστρας. Τὸ βᾶρος τὸ ἀταίριαστο στὰ μικροσκοπικά του χεράκια λύγισε τ' ἀδύνατα μπρατσάκια του.

Ἐνας κρότος ἀκούστηκε καὶ τὰ ὠραία φλιτζάνια εἶχανε βρεῖ τὸ τέλος τους μπρὸς στὰ ποδαράκια τῆς ἄτυχης μικρῆς . . .

Ἄν τὸν ἴδιο τὸ Χάρο μπορούσε νὰ τὸν ἴδει ὀλοζώντανο τῆ στιγμῆ ἐκείνη νὰ ζητάει νὰ τῆς πάρῃ τὴν ψυχὴ, δὲ θᾶχε τὸ προσωπάκι τῆς παρόμοια ἔκφραση πόνου!

Ἐσταύρωσε τὰ χέρια τῆς καὶ ἀπελπισμένη ἀρχισε νὰ βγάξει γοεροὺς λυγμούς. Τόσο, ποὺ μοῦ φανήκαν ὑπερβολικοὶ γιὰ μιὰ στιγμῆ, καὶ δυσκολοεξήγητοι τέτοιοι καὶ τόσοι θρηνοὶ! Μὰ ἔταν σὲ λίγο ξαφνιασμένη ἀπὸ τὸν κρότο πρόβαλε ἡ Κυρὰ τῆς, ὅλα μοῦ ξεκαθαρίστηκαν.

Ἡ ἀπειλητικὴ φωνάρα ποὺ ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ πλαῖνὸ δωμάτιο ἔκανε κ' ἐμένα τὴν ἴδια νὰ ἀνατιναχθῶ μαζεύτηκα καὶ παρακολουθοῦσα τὸ ἄγριο τὸ θέαμα ἀπὸ μακριά!

— Κακούργα, Θεοκατάρατη, τὸ κακὸ ποὺ μοῦ κανες!

Ἡ φτωχὴ μικρούλα ἀνήμπορη νάντισταθεὶ σωριάστηκε.

Τὰ ὠχρά τῆς μαγουλάκια σὲ λίγο βγάζανε κατακόκκινες φλόγες ἀπὸ τὸ ξύλο.

— Σκύλα! τὸ θάνατό σου θὰ βρεῖς σήμερα ἀπὸμένα . . . καὶ μιὰ τοῦφα ἀπὸ τὰ μαλλάνια τῆς δουλίτσας ἔμειναν στὰ χέρια τῆς Κυρᾶς.

Τὸ θῦμα παραλυμένο ἀπόμεινε στὰ χέρια ποὺ ἡ Μίστρα τὸ εἶχε ρίξει χωρὶς εὔτε μ' ἓνα δάκρυ πιά νὰ μπορεῖ νὰ ξαλαφρώσει τὸ μαρτύριό τῆς.

Ἀπόμεινε ἐκεῖ σὲ μιὰ γωνιά σωριασμένο ἴσαμε τὴ νύχτα, ὅσπου ὁ ὕπνος στοργικὰ σφάλῃσε τὰ

στεγνωμένα ἀπὸ τὰ δάκρυα ματάκια του. Μόνο σὰν ἀκούστηκε ὁ θόρυβος τῆς προετοιμασίας τοῦ τραπεζιοῦ ξεινάχτηκε ἀπὸ τὴ γωνιά τῆς.

Ἡ πείνα τὴ θέρριζε μὰ ἔλειπε ἡ τόλμη γιὰ νὰ ζητήσῃ ἓνα κομμάτι ψωμί . . . Ξανᾶρριξε στὰ δύο τῆς τὰ χεράκια τὸ κεφάλι τῆς σὰν προσκέφαλο καὶ γύριψε πάλι στὸν ὕπνο νάδρει τὴν παρηγοριά. Περνοῦσε τὴν ὥρα ἐκείνη ἀπὸ μπροστά μου ὁ πόνοσ καὶ ἡ συμπάθεια ποὺ μοῦ μαράζωναν τὴν ψυχὴ γιὰ τὴ δυστυχισμένη παιδοῦλα καὶ μ' ἔκαναν νὰ ξεχάσω ἂν εἶχα ἢ ὄχι δικαίωματα νὰ μπῶ στὴ μέση.

Πλησίασα ἀθόρυβα, τὴν πῆρα ἀπὸ τὸ χεράκι καὶ τὴν ἔφερα στὸ μαγειριό.

Φρόντισα νὰ τῆς κρατήσω ἓνα μέρος ἀπὸ τὴ μερίδα μου. Στὴν ἀρχὴ δὲν πίστευε σὲ μιὰ τέτοια καλοσύνη. Μὰ σὰν τὴν ἐβεβαίωσα πιά, πῶς ἄρπαξε γλήγορα γλήγορα ὅ,τι τῆς εἶχα προσφέρει!

Πῶς ξανατύπωσε στὴ σκοτεινὴ τῆς γωνιά γιὰ νὰ μπορέσῃ ἐκεῖ ἀνενόηχτα νὰ χορτάσει τὴν πεινὰ τῆς! Ἐστάθηκα ἀπ' ἔξω καὶ τὴν παραμόνευα σὲ μιὰ στιγμῆ καὶ πρὶν ἀκόμα τὸ τελειώσει τὸ δειπνό τῆς τὴ βλέπω νὰ μαζεύεται τρομαγμένη τραδώντας μαζὶ καὶ τὸ μικρὸ ὑπόλοιπο τοῦ φαγιού τῆς πίσω ἀπὸ τὴ σκοῦρα κουρτίνα τῆς κάμαρας.

Δὲν μπόρεσα ἀμέσως νὰ ἐξηγήσω τὴν ἀφορμὴ τοῦ καινούργιου τῆς τρόμου.

Γύρισα τὰ μάτια μου τριγύρω γιὰ νὰ ἴδῶ τί εἶχε συμβεῖ.

. . . Κάποια λαμπίτσα ποὺ πέρασε ξάφνου ἀπέξω ἀπὸ τὴν κάμαρα ἔκανε νὰ φωτίζεται τὸ καταφύγιο τῆς μικρῆς . . .

Αὐτὸ ἔγινε ἀφορμὴ νὰ σταματήσω κ' ἐγὼ τὸ παρακολούθημα τῆς φτωχῆς παιδοῦλας.

Τράβηξα μὲ τὴν καρδιὰ βαρεῖα στὴν κάμαρα ποὺ μὲ φιλοξενούσε καὶ ποὺ συνόρευε μὲ τὸ χῶρισμα ποὺ κοιμότανε ἡ μικρὴ Κατίγκω.

Δὲν εἶχα ὕπνο· πῆρα ἓνα βιβλίο στὸ χέρι· πολλὰς φορὲς σταμάτησα τὸ διάβασμα ἀπὸ τὶς ἄγριες φωνὲς καὶ τὰ ἠχηρά τους γέλια. Στὸ τέλος ὁ ὕπνος βάλθηκε νὰ μὲ ξεκουράσει.

Μὰ δὲ θᾶχε περάσει μιὰ ὥρα δταν γοερὰ πάλι παιδιάτικα κλάματα μ' ἀνασήκωσαν ξαφνικά.

— Μὰ τί διάβολο τρέχει πάλι; ὄνειρο θὰ εἶδε! Δὲν μπορούσα νὰ μπῶ στὸ νόημα τῆς μεταμεσονύχτιας θρηνηωδίας!

Βγήκα ἔξω ἀπὸ τὸ δωμάτιό μου γιὰ νὰ μάθω. Καὶ δὲν ἄργησα νὰ πληροφορηθῶ.

Ὁ ἀφέντης τῆς μικρῆς γυρῶντας ἀπὸ τὸ μαγαζί του ἔμαθε τὴ μεγάλη τὴ ζημιὰ ποὺ εἶχε κάνει ἡ δεκαχρονίτικη βιοπαλαιστρα.

Καὶ σὰ νὰ μὴν ἔφτανε τὸ φοβερὸ ξυλοκόπημα ποὺ τοῦ εἶχε καταφέρει ἡ γυναίκα του, θέλησε καὶ αὐτὸς νὰ ἐκδικηθῆι χύμηξε ἀπάνω στὸ κοιμισμένο παιδί, σὰ νὰ εἶτανε ἀπλή δοκιμὴ τὸ ἔργο τῆς γυναί-

κας του άπάνω στό ύλικό που βρέθηκε στη διάθεση της και σά νά βάλθηκε αυτός, ζηλεύοντας τή δόξα της ταιριαστής του συντρόφισσας, νά συνθέσει τό τελειωτικό άριστούργημα μιάς βαρβαροσύνης.

ΛΙΑΝΗ Μ. ΙΑΚΩΒΙΑΗ

ΣΤΙΧΟΙ

11

Τριγύρω άπλώθηκε παντού, στόν ούρανό,στη θάλασσα ή σιωπηλή μου λύπη
και μόνο άκούεται ή βροχή που πέφτει άργή,μονότονη
και τής καρδιάς μου οί χτύποι.

Φύλλα χινοπωριάτικα, που στάδεια κλώνια τρέμετε
και στίς γωνιές του δρόμου,
πώς ό σιγαληνός ρυθμός σας ήρθε άπόψε κι άγγιξε
τάχνοσβυστο όνειρό μου !

12

Νά πλέξω στά δαχτύλια μου τό μούντωμά σου, Νοέβρη,
και τίς χοντρές σου στάλες
νά νοιώσω, επόθησα, βαρειές στό πρόσωπο, μεγάλες
σά θάρθει πάλι ό άπελπισμός με τό βραδί νά μ'εθρει.

Κι άπ'τά κλωνιά που έσάλεψαν άπάνω μου, μιά χάρη
μονάχα θά ζητήσω
σάν καθαρίσει ό ούρανό και λάμψει τό φεγγάρι
του τραγουδιού τους τό ρυθμό στό στίχο μου νά
[κλείσω.

13

Κάτι σάν ύπουλο φτερό μες στόν υγρόν άγέρα
τρέμει ή ψυχή, τρέμει ή ψυχή.
Βραχνή άντιλάλησε ή φωνή του κορακιού άπό πέρα,
στά φύλλα πέρασε μιά πνοή.

Ώϊμέ ! Δέν ξεραθήκαν, πράσινοι ακόμα, οί κλώνιοι,
τά φύλλα δέν έστρώσανε τή γή.
Που θά σ' άκούσω ξερημικό, γλυκό-γλυκό μου άηδόνι,
σέ ποιό κλωνάρι, ποιά φραγή ;

14

Πλαγιά όλοπράσινη, μακριά, με τά σπιτάκια άνάρια
χλωροστεφάνωντα όλα,
πάνω στόν αυγινό ούρανό τής ράχης σου τάχναρια
με χρώματα ζωγραφισμένα άδρά και φεγγοβόλα.

Τώρα που αΐξάνει τ'όρθριο φώς κι άργά ή δμιχλή
πώς τήν ψυχή μου εύφραίνει [λιώνει

τό φέγγος σου τ'ανάλαφρο, δειλή, μικρή άνεμώνη,
άπό τήν πρώτη, εθώα ματιά του γήλιου φιλημένη !

15

Μές στην όγρήν άστροφεγγιά πώς ρεύει ή γνώμη μου
[όρφανή,
και πώς ή σκέψη άργοπατεί μες στην άριάν άντάρα!
Κάτι του κάκου άποζητώ. Δέ μου τό δίνουν οί ού-
[ρανοι
μήτε ή μαραζωμένη γή που πλέει στη βουβαμάρα.

Ένα τραγούδι, μιά φωνή και ξένη ακόμα άλαργινή
και σάν τό σίφουνα άς έρθει, κι άς πέσει σάν κατάρρα!
Μά στην όγρήν άστροφεγγιά χλωμιάζει ή γνώμη μου
[όρφανή
κι' άλλί μου, ή σκέψη άργοπατεί μες στην άριάν άν-
[τάρα.

16

Βραδί, πώς ήρθες άξαφνο και μ'ήυρες δίπλα στό νερό
νά όνειροπλέκω πάλι !
πλάϊ σ' άπαλόστρωτα νερά που ή σκέψη παίρνει
[άλλα φτερά
κοί σ' άλλα πέλαγα τραβάει κι άλλη γυρεύει άγκάλη !

Ώ βραδί, άργόπορο άλλοτες, μά πάντα πλάνο τόσο
και πάντα ώραίο, έκστατικό
άχ ! άν μπορούσα μιά στιγμή τά χέρια μου νάπλώσω
και νάληθέψει τ'όνειρο, σ' εσέ, που κρυφοζώ !

ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΑΤΖΙΝΗΣ

— Ό γιατρός κ. Μ. Γιαννάτος 'Αθηνέλης του
Νοσοκομείου ή «Σωτηρία» μάς έστειλε τό ακόλουθο
γράμμα.

'Αγαπητέ "Νουμά,"

Είχα μιά ιδέα, και σ'τήνε γράφω :

Νά κάμεις μιά ειδικήση, παράκληση (έπως θέ-
λεις τή διατυπώνεις) και νά λές, πώς ένεκα των βα-
ρειών θυσιών, που ύφίστασαι, για νά εκδιδεις τό φύλ-
λο, όποιος φίλος του «Νουμά» θέλει, μπορεί όλικώς νά
τόνε συνδράμη. Κι άλλα περιοδικά τό ίδιο έκαναν
σέ δύσκολές τους περιστάσεις. Έγώ άρχίζω πρώτος
και θά σου στέλνω 10 δραχ. κάθε μήνα, άρχίζοντας
άπό τό Γεννάριη. Πιστεύω πώς θά καταδεχθής τό
έλάχιστο αυτό ποσό.

Με άγάπη κ' έχτίμηση
Μ. ΓΙΑΝΑΤΟΣ ΑΘΗΝΕΑΣ

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΣΤΗ 1903

ΒΓΑΙΝΕΙ ΔΥΟ ΦΟΡΕΣ ΤΟ ΜΗΝΑ

διοικήτης, εκδότης και διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχτικοί συντάχτες: ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΘΗΣ, Γ. ΦΙΤΕΡΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ Α. ΣΤΕΪΝΜΕΤΖ

Γραφεία: Κολοκοτρώνη 25B

(Χαρτοπωλείο Γ. Ξανθουδάκη)

Επιστολές, έπιταγές κτλ. παρακαλούμε να διευθύνονται: Δημ. Π. Ταγκόπουλο Poste Restante Έξωτερικού, Αθήνα.

ΣΥΝΤΡΟΜΕΣ:

Για την Ελλάδα	{	δρ. 30	το χρόνο.
		15	το έξάμηνο.
		8	το τρίμηνο.
Για την Αγγλία & Αίγυπτο	{	£ 1	το χρόνο
		0,10	το έξάμηνο
Για την Αμερική	{	\$ 5	το χρόνο
		3	το έξάμηνο

και για τα άλλα μέρη 40 φρ. τη χρονιά.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΣΤΟ Αγροτικό Συνέδριο, που έγινε τ'ς τελευταίες αυτές μέρες με τη σύμπροξη αντιπροσώπων από τις διάφορες αγροτικές περιφέρειες και από τους λογίς λογίς αγροτικούς συνεταιρισμούς τής Ελλάδας, — ξετάσθηκε και το ζήτημα τής μόρφωσης και παιδείας του αγροτικού πληθυσμού, που καθώς ξαίρουμε αποτελεί μεγάλο μέρος του όλου πληθυσμού του Κράτους. Όταν οι αντιπρόσωποι Μαργέτης, Ράλης και Περγάμαλης τονίσανε τις δλέθριες συνέπειες τής καθαρύουσας στα λαϊκά σκολεία, όλοι οι αντιπρόσωποι με μιὰ φωνή φωνάξανε πώς πρέπει να μπει η δημοτική γλώσσα στην εκπαίδευση, γιατί χωρίς δημοτική οι αγροτικές μάξες θα μέινουνε πάλι στο σκοτάδι τής αμάθειας, και θα ξακολουθήσουνε να ναι πνεματικά καθυστερημένοι. Νά! το λοιπόν που όλες οι φαφλαταρίες τής φημεριδογραφίας και τής λαϊκής γλώσσας, και οι άφορεσμοί τής περίφημης Έπιτροπής του Ύπουργείου, δεν πιάσανε τόπο, κανένα δε συγκινήσανε, κι ο κόσμος ο αγροτικός ξυνά και ζητά τα δικαιώματά του για τή μάθηση των παιδιών του. Τή δημοτική γλώσσα που το Κράτος επίσημα τή χτυπά, ο λαός τή ζητά και τήν περιμένει σα σωτηρία του πνεματική.

Ο ΑΘΕΟΣ

Στο ήσυχο χωριό ξημερώθηκε μιὰ μέρα ένας ξένος. Η δψη του εταν άγρια, τα μαλλιά του πυκνά κι άχτένιστα, τα γένεια του έξούριστα, τα χείλια ώχρά-ώχρά. Αλλά προπάντων τα μάτια του ετανε που φεσαν φόβο. Κάτι μάτια μικρά, στρογγυλά, χωμένα βαθιά μες στις κόχες, που σαν σε κολιτζαν λές κ' έδραζαν σπίδες.

Οι χωριάτες μαζεύτηκαν με περιέργεια.

— Από που έρχεσαι; τόν ρώτησαν.

— Από τ' άγνωστο.

— Και που πές;

— Πάντα μπροστά, αποκρίθηκε ο ξένος με τήν άγρια δψη και τα λαμπερά, μικρά μάτια.

«Θά ναι κανένας ανισόρροπος,» ειπαν αναμεταξύ τους οι χωριάτες.

Τήν Κυριακή ο ξένος δεν έπηγε στη λειτουργία. Μά έπειτα, κει πεύσαντε μαζεμένοι οι χωριάτες μπρὲς στην εκκλησιά, ήρθε κι αυτός κι άρχίνησε να τους λέη κάτι λόγια παράξενα:

Τάχα πώς όλοι οι άνθρωποι είναι αδέρφια και πώς για αυτοόνο δεν πρέπει να δουλεύουν οι περισσότεροι για να καλοπερνάνε λιγοστοί. Πώς οι βσιλιάδες δεν είναι βαλμένοι απ' το θεο να κυβερνάνε έπως θέλουνε αυτοί, παρά πώς πρέπει να γίνεται κει που θέλει ο κόσμος. Πώς τα έθνη δεν πρέπει να πολεμάνε αναμεταξύ τους, γιατί όλοι αδέρφια είναι. «Η πατριδα λέει, είναι μιὰ λέξη ψεύτικη, που κάνει τόν κοσμάκη να σκοτώνει και να σκοτώνεται για να δοξάζωνται οι κυβερνήτες και να πλουτίζουν οι φίλοι τους.

— Δίκιο έχει, ειπε κάποιος που χασε το μοναχογίδ του στο πόλεμο.

— Μωρέ μην τ' άκούτε αυτά—φώναξε ο δάσκαλος, που θελε να τόν μεταδέση ή κυβέρνηση στο χωριό του—αυτός είναι προδότης, πουλημένος.

Οι χωριάτες έφυγαν κι άφισαν τόν ξένο μονάχο του να λέει και να δασκαλεύη. Ένας νέος— φοιτητής, γιός του Παπα— ανέδηκε σ' ένα πάγκο κι άρχινησε ν' άπαγγέλην πατριωτικά τραγούδια. Οι χωριάτες μαζεύτηκαν χάσκοντας.

Τήν άλλη Κυριακή ο ξένος πάλι δεν ξαναφάνηκε στην εκκλησιά. Οι χωριάτες το παρατήρησαν και μιὰ γυναίκα ειπε:

— Μωρέ αυτός είναι άθεος.

— Μπρὲ καλά λέει, έκαμαν όλοι.

Μετα τήν εκκλησία, κει πεύσανε μαζεμένοι, ξανάρθε ο παράξενος ξένος κι' άρχινησε να τους λέει άλλα πάλι:

Τάχα πώς όλοι οι άντρες κι οι γυναίκες είναι ίσοι

και έχουν τὰ ἴδια δικαιώματα στὶς διασκεδάσεις και τὶς ἴδιες ὑποχρέωσεις στὴ ζωὴ. Πῶς ἡ κοινωνία εἶναι κακιά φτιασμένη και γιομάτη προλήψεις. Πῶς ὁ γάμος κάνει δυστυχισμένα και τ' ἀντρόγυνα και τὰ παιδιά. Πῶς εἰ ληστές κ' οἱ φονιάδες δὲν εἶναι χειρότεροι ἀπ' τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους και πῶς ἀντὶς γιὰ φυλακὲς και ἐκκλησίες δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι παρὰ ἀπέραντα σχολεῖα.

—Γι' αὐτὸ και σὺ, ἔρε παλιάνθρωπε, δὲν πατάς σ' ἐκκλησιά; ἄθεε!

—Ὁ παράξενος ξένος μὲ τὸ κακόμορφο κι ἀπεριποίητο πρόσωπο και τὰ μικρὰ, λαμπερὰ μάτια, χαμογέλασε. Ἐπειτα ζάρωσε τὸ μέτωπο κι ἀρχίνησε μὲ ἤσυχη, ἀλλὰ σταθερὴ φωνή.

—Ὁ οὐρανὸς ποὺ βλέπετε πάνω ἀπ' τὰ κεφάλια σας εἶναι ἓνα ἀπειρο ἀτέλειωτο—ἀτέλειωτο ἀπειρο. Ἡ γις μέσα σ' αὐτὸ εἶναι πολὺ—πολὺ μικρότερη ἀπ' ἔτσι εἶναι ἓνας μικρὸς κόκος σκόνη μέσα στὸ βυθὸ ὠκεανό. Και ἔπως εἶναι ἡ γις μέσα στὸ ἄπειρο, ἔτσι εἶναι κι ἀμέτρητες ἄλλες σφαῖρες μικρότερες και μεγαλύτερες ἀπ' αὐτή. Σ' ἔλες αὐτὲς τὶς σφαῖρες εἶτανε εἶναι ἢ θὰ εἶναι ἀνθρώποι, ζῶα, σπίτια, ζωὴ. Ὅπλα αὐτὰ τὰ σώματα μέσα στὸ ἀπειρο γίνονται, κοινοῦνται και διαλύονται ἀκολουθώντας νόμους. Αὐτοὶ οἱ νόμοι λέγονται θεός.

—Ὁ κόσμος δὲν ἔγινε σὲ ἑπτὰ μέρες ἔπως συβολικά ἢ μυθολογικά λένε τὰ βιβλία. Ὁ κόσμος δὲν ἔχει ἀρχή, οὔτε τέλος. Οἱ ἀνθρώποι τῆς γις θὰ πεθάνουν, ἢ μικρὴ γις θὰ χαθῆ, θὰ γίνη σκόνη, μὰ ὁ κόσμος θὰ ἑξακολουθῆ νὰ ὑπάρχη και ὁ θεὸς θὰ τὰ διευτύνῃ πάντοτε.

—Ἐ, λοιπόν, αὐτὸς ὁ Μεγάλος θεός, νομίζετε πῶς θέλει νὰ τὸν λατρεύετε φιλώντας ζωγραφιὲς μέσα σ' ἓνα μεγαλύτερο σπίτι και ἀκούγοντας ἀκατανόητα λόγια ἀπὸ μερικοὺς, ποὺ ἐμπορεύονται τὸ ὄνομα του;

—Μωρὲ αὐτὸς εἶναι ἄθεος, μασθῶσι. Βαρᾶτε του.

Οἱ χωριάτες χούμιζαν ἀπάνου του. Ὁ παράξενος ξένος σταύρωσε τὰ χέρια, ἐνῶ ἓνα πιερὸ χαμόγελο ἀπλώνουνταν στὰ ὠχρὰ του χεῖλια.

Οἱ χωριάτες τὸν εἶχαν περικυκλώσει και τὸν χτύπαγαν ἄγρια. Σὲ λίγο ὁ παράξενος δασκαλευτῆς ἔπρεσε χάμου. Τὸ κακόμορφο πρόσωπό του, παραμορφωμένο ἀπ' τὰ χτυπήματα και λερωμένο ἀπ' τὰ αἵματα, φαίνονταν πὺ ἀγριο ἀκόμα. Τὸ αἷμα του ἔφερνε μιὰ ἄσχημη μυρουδιά, λὲς κ' εἶταν φαριακωμένο, μιὰ μυρουδιά ποὺ φερνε φρίκη κι ἀνατριχίλα. Παλλοὶ φεύγανε φοβισμένοι. Κάποιος θυμήθηκε τὸ Χριστό, ποὺ μετὰ τὸ θάνατό του ἔκαμε ὀπαδοὺς.

Πᾶτρα ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Τίμου Μαλάνου : «*Αυρικά Ταξίδια*». — Α. Μιλάνου Στρατηγόπουλου : «*Τζέλικας*». — Δ. Γληνοῦ : «*Γυναικεῖος Ἀνθρωπισμός*». — Γ. Ἀθίνα : «*Ἀγάπη στὸν Ἐπαχτο*».

Τὸ βιβλίον τοῦ ποιητῆ κ. Μαλάνου, ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, μᾶς φανερώνει μιὰ ποίηση θερμὴ και λεπτὴ μαζί. Ὁ νέος ποιητὴς ζώντας δόλολος στὸν κόσμο τῆς θύμησής του, κατορθώνει και ζωντανεύει εἰκόνας κ' αἰυτήματα μὲ ἀρκετὴ τέχνη.

Τὰ λάθη σου ποὺ θράφηκαν μὲ τὴν ταπεινωσὴ μου θὰ τάγαπῶ κι ὀμπρὸς σ' αὐτά, ἔπως στῆς μοίρας τὰ γραφτά, δὲ θὰ ζητήσω, ἀγάπη μου, ποτὲ τὴ λύτρωσὴ μου! Τὸ ἔργο τοῦ δημίου μας μπορεῖ, νᾶναι σκληρὸ, μὰ πάντα μένει ὠραίο. Ἔτσι κ' ἡ θάλασσά μας ἢ σκληρὴ συντριβεῖ τὸ καρδί μου τὸ νέο, μὰ ὡς τόσο μαγνητίζει ἀστραφτερὴ και τῆς χαρίζονται ἄλλα ποὺ τὰ κλαῖο!

Τὰ λάθη σου ποὺ θράφηκαν μὲ τὴν ταπεινωσὴ μου θὰ τάγαπῶ κι ὀμπρὸς σ' αὐτά, ἔπως στῆς μοίρας τὰ γραφτά, δὲ θὰ ζητήσω, ἀγάπη μου, ποτὲ τὴ λύτρωσὴ μου.

—Γραμμένο στὰ 1910 ἀπὸ τὸν ποιητὴ του, τυπώθηκε τώρα τὸ ἐπικολυρικὸ ποίημα «*Τζέλικας*». Ἡ ἱστορία του, ἱστορία ἀγάπης και θανάτου, πλέκεται μὲ δραματικὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος. Ἡ φόρμα του εἶναι δεκάστιχη στροφή μὲ στίχο δεκαετρασύλλαβο. Στὴν ἐποχὴ μας ἔπου ἢ ἐπικὴ ποίηση εἶναι λιγάκι παραριγμένη, ὁ ποιητὴς τῆς «*Τζέλικας*» εἶναι ἄξιος γιὰ κάθε ἔπαινο, ποὺ προσπάθησε νὰ ξαναφέρει στὴ ζωὴ ἓνα εἶδος ποίησης, ποὺ δὲν εἶτανε ἄξιο τόσο νωρὶς νὰ σθῆσει.

—Κυκλοφόρησε σὲ λιγισέλιδο βιβλίον ἢ ὀμίλια τοῦ Δ. Γληνοῦ «*Γυναικεῖος Ἀνθρωπισμός*», ποὺ εἰπώθηκε στὴ σάλα τοῦ «*Παρνασσού*» σὰ γίνανε τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἀνώτερης Γυναικεῖας Σχολῆς, ποὺ στάθηκε ὁ ἴδιος ἱδρυτῆς τῆς. Ἡ φιλοσοφικὴ μόρφωση τοῦ ἀξιόλογου παιδαγωγοῦ, τὸν κάνει νὰ βλέπει μὲ μάτια φωτεινὰ τὴν κοινωνικὴ μας κατάσταση, και τὴ θέση τῆς γυναίκας στὴν ἐποχὴ μας. Στηριγμέ-

νος στη θεωρία του ιστορικού όλισμου ξέτασε το ζήτημά του κ' έδειξε ποιά είναι η ανάγκη που τον έσπρωξε να ιδρύσει την 'Ανώτερη Σχολή. 'Ανάμεσα στ' άλλα είπε και τις ακόλουθες αλήθειες : «Πραγματική στέργιση και στείρωση και φτώχεια από έπιστημονική και φιλοσοφική ένατένιση και ρύθμιση της ζωής μας. 'Εδώ υπάρχει το μεγαλύτερο χάσμα. Μεταφέρουμε, ζου το μεταφέρουμε, απλώς το γράμμα της ευρωπαϊκής επιστήμης, το σκελετώδες περιεχόμενο, μάς ξεφεύγει ή σκέψη, ο ζωτικός χυμός. Και η περιοριζόμαστε σ' αυτό το γράμμα και, ώ, πόσο την ανώτερη σκέψη, τη θεωρητική πρωτότυπη έπεξεργασία, που μεταδίνει σάρκα και ζωή στο σκελετό, μεταβάλλουμε τον εγκέφαλό μας σε παγωμένο βάτραχο, η καλοκαθισμένοι άνετοι μέσα στα πάτρια, παίρνουμε' έχτριχη άρνητική στάση σε κάθε τι που έρχεται να μάς υπενθυμίση τὰ δικαιώματα της ζωής και να λύση τους διανοητικούς μας πάγους» Μά βρεθήκανε μερικοί που χαρακτηρίσανε την ίδρυση της Σχολής για γυναίκες, όχι τόσης άμεσης ανάγκης, αφού οι άντρες μας μένουνε για την ώρα τόσο άμόρφωτοι, κι άλλοι ακόμα είπανε πως ο κ. Γληνός θα έκανε έργο πιο δικαιότερο αν το σκολειό του προοριζότανε για τὰ πολλά κορίτσια που ζουνε στο πιο φριχτό σκοτάδι της άμάθειας και της πρόληψης, κι όχι για τις δεσποινίδας της πλουτοκρατίας, που η μόρφωσή τους δε θα πνίξη μέσα τους τὰ ένάντια του λαού συφέροντα της τάξης τους.

— 'Ο έκδότης 'Ι. Τιθέρης έβγαλε καινούριο βιβλίο, συλλογή στίχων, του ποιητή Γ. 'Αθάνα. Δημοσιεύουμε στο σημερινό φύλλο μερικά τραγούδια, και σε κατοπινό θα μιλήσουμε ιδιαίτερα για την αξία τούτη συλλογή : «'Αγάπη στον 'Επαχτο».

3

Στῆς ἐκκλησιᾶς τὰ σκαλοπάτια
θέλω ἕναν ὄρθρο νὰ σέ ἰδῶ,
Νὰ σέ κοιτάξω μέσ στα μάτια
καί τίποτα νά μὴ σοῦ εἰπῶ !

Θέλω ἕνα λαῦρο μεσημέρι
βαθειά στοῦ δάσος νὰ σέ βρῶ,
Νὰ σοῦ χαϊδέσω ἄβρα τὸ χέρι
καί τίποτα νὰ μὴ σοῦ εἰπῶ !

Θέλω κ' ἕνα βραδιάκι ἀκόμα
κρυφά στον κήπο σου νὰ μπῶ
Νὰ σοῦ φιλήσω ἄγνὰ τὸ στόμα
καί τίποτα νὰ μὴ σοῦ εἰπῶ !

5

*Ὅλα τοῦ 'Απρίλη τὰ λουλούδια
θα βγοῦν ἐκεῖ πού θὰν τοὺς πῶ

Μὲ χίλια χρώματα νὰ γράψουν
στη χλόη ἀπᾶνω : Σ' ἀγαπῶ !

Σ' ὅλα τὰ κύματα μαθαίνω
τοῦ τραγουδιοῦ μου τὸ σκοπὸ
Πάνω στη θάλασσα νὰ γράψουν
μὲ τὸν ἀφρό τους : Σ' ἀγαπῶ !

*'Αλλάζω τ' οὐρανοῦ τὴν τάξη
κ' εἶσι τ' ἀστέρια του σκορπῶ
Ποῦ θεὸς τὰ γράφουν κάθε νύχτα
χρυσὰ κι αἰώνια : Σ' ἀγαπῶ !

7

Γαλήνιο, ἀθόρυβο, κρυμμένο
σὲ πιλοτηγία δροσερά,
Τὸ σῦλλάκι τρισευτυχισμένο
κυλάει τ' ἀστερεῦτα νερά.

Σὰ φλόγα πράσινη φουντάνει
γεμίτη ἀνθούς ἡ βατουλιά.
Καί τί γλυκὰ λαλεῖ τ' ἀηδόνι
μὲς στὴν ἀθώρητη φωλιά !

*'Ελα μαζί μου νὰ σὲ φτιάσω
νεράκι τοῦ κρυφοῦ ἀλακιοῦ,
*'Ελα μαζί μου νὰ σὲ μπιάσω
μὲς στὴ φωλίτσι τ' ἀηδονιοῦ !

8

Σ' ἀκουσα χιτὲς καθὼς περνοῦσα
νὰ τραγουδᾷς μέσ στὴν ἀλλή
Καί τὸ θεὸς μου εὐχαριστοῦσα
γιατί δὲ μ' ἔκανε πουλί.

Σ' εἶδα στὸν κήπο σου τὸ γιόμα
λουσμένη σ' ἕνα φῶς ξανθὸ
Καί τὸν εὐχαριστοῦσ' ἀκόμα
γιατί δὲ μ' ἔκανε οὔτε ἀιθό.

*'Ηθελα σκάση ἀπὸ τὸ φθόνο
ἀηδόνι ἂν μ' ἔκανε ἢ ἀιθό.
Μὰ σὰν καρδούλα ποῦνται μόνο
σ' ἀκούω, σὲ βλέπω, σ' ἀγαπῶ !

15

Θέλω νὰ λήμπω στὴν ψυχὴ σου
σὰν τὸ φεγγάρι στοῦ γιάλο.
— Στ' ὄρατο μαζί μου προσευκήσου
μαζί μου δοκίσου στοῦ καλό !

Θέλω στὴ σκέψη σου ν' ἀνέβω
σὰν τὸ ροδόφως τῆς αὐγῆς.

— Πίστεψε δ,τι κ' ἐγὼ πιστεύω
καὶ ζήτησέ μου δ,τι ποθεῖς!

Θέλω νὰ ψάλλω σὴν καρδιά σου
σάν τὸ πουλάκι στὸ κλουβί.

— Ἀγάπα με κι ἀποξεγνοιάσου.
Καμμιά εὐτυχία πιδ ἀκριβή!

20

Μὲ χίλια λόγια μὲ μεθοῦσες
καὶ τ' ἀγαποῦσα τόσο πιά,
Ποῦ νόμιζα πῶς ἄν σιωποῦσες,
θᾶκαιγε ἡ δίψα τὴν καρδιά!

Ἀπόψε πῶκλεισες τὸ στόμα
καὶ δὲ μιλεῖς καὶ δὲ γελάς;
Σοῦ βρισκω κι ἄλλη χάρη ἀκόμα
— ποιὸς ξαίρει πόσες νὰ φυλάς!

Κάτου ἀπὸ φύλλα κι ἀπὸ ἀνθάκια
μιά μυστικὴ ἀναβρεῖ πηγὴ.
Ζάχαρι στάζουν τὰ λογάκια
καὶ μέλι στάζει σου ἡ σιγὴ!

21

Θαρρεῖς μὲ χάρδια καὶ μὲ γέλια
στὴ χλωρασιά τοῦ περβολιοῦ
Παίζουν τῶν ἴσκιων τὰ κουρέλια
μὲ τὰ μπαλώματα τοῦ ἡλιοῦ.

Καὶ τ' ἀγεράκι, ποῦ ἀνασταίνει,
καυχιέται ἀπάνω στὴ μηλιὰ
Τάχατε αὐτὸ πῶς τοὺς μαθαίνει
τὰ παιχνιδάκια τὰ τρελλά.

Τὸ ψεύτικο! . . . Μὲ στὸ τριφύλι
παίξαμε χτές; κ' ἐμεῖς; οἱ δυό,
Ἔτσι σάν ἴσκιοι καὶ σάν ἡλιοι,
χωρὶς νὰ μᾶς διδάξη αὐτό! . . .

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Μιά παράξενη μόδα.—Τὸ Ἑγγλέζικο ρομάντσο στὰ χρόνια μας.—Ἡ νιότη τῆς μαντόμ ντε Λαφαγιέτ.—Τὸ «Μικρὸ Εἶδωλο» τῆς Σάρας Μπερνάρ.—Τὸ καινούριο βιβλίον τῆς Ζύτ.—Τὸ ρομάντσο τοῦ Μάξ Ντεκρό.

— Ἐξὸν ἀπὸ τὴ μόδα στὴν καλλιτεχνία γιὰ κάθε νέγκ—μόδα ποῦ κατάντησε στὸ τέλος τοῦ πολέμου τοὺς συλλέκτες στὴν ἀφέλεια νάλλάζουν μιὰ μαντόνα τοῦ 13ου αἰῶνα μ' ἓναν κλασσικὸν fétiche—τώρα ἡ ἴδια μόδα φαίνεται νὰ κάνει ἐροδο καὶ στὴ φιλολογία.

Ἔτσι μοναχὰ ξηγιούνται οἱ τόσες φιλολογικὲς négreries ποῦ βλέπουμε νὰ βγαίνουν, τὰ ρομάντσα τῆς κ. Λουσι Κουστουριέ, ὁ Βατουαλα τοῦ Ρενέ Μαρὸν—τοῦ συγγραφέα ποῦ πήρε φέτος τὸ βραβεῖο Γκονκούρ—κτλ. Σήμερα ἔχουμε κι ἀνθολογία νέγκρ ἀπὸ τὸν Μπλαῖζ Σαντράρ. Θὰ εἶτανε δύσκολο κανεὶς νὰ συγκεντρώσει σὲ μιὰ κρίση τὴν πολύμορφη καὶ τὴν παράξενη ἐντύπωσή του ἀπὸ τὴν ἀνθολογία αὐτή. Βρίσκει μέσα δ,τι θέλει. Ἐχει κομμάτια ἀρκετὰ διασκεδαστικά, ἔχει καὶ πληχτικά, ἔχει καὶ κάτι ξυπνα, διδαχτικά, φιλοσοφικά. Βέβαια γιὰ πλοκή, γιὰ σύνδεσμο κανέναν, οὔτε λόγος. Κ' ἴσα ἴσα αὐτὸ μπορεῖ νάβαι καὶ χάρη τους ἀντὶ ἐλάττωμα. Μὰ τὸ πιδ νόστιμο εἶναι τὸ πόσο ἐπιτυχημένα μερικὰ τους ἀπεδίνουνε κάτι προσόντα, λέει κανένας, κάτι χαρακτηρισμοὺς τῆς κοινωνίας τῆς ἀνθρώπινης. Ὅποιος διαδάσει λόγου χάρη τὸ ἀκλόουθο, ἀδύνατο νὰ μὴ τοῦ δώσει στὴ στιγμὴ γιὰ τίτλο «τὸ ἐμπορικὸ ταλέντο».

«Κάποιος ἔδωσε λιγάκι μέλι στὴ γιαγιά του, ἀλλαξιά μὲ λίγο στάρι. Παίρνει ὕστερα τὸ στάρι καὶ τὸ δίνει στὰ πουλιά—ἀλλαξιά μ' ἓνα αὐγό. Τὸ αὐγὸ σὲ κάποιον ἄλλο—ἀλλαξιά μ' ἓνα μαστούνη. Τὸ μαστούνη σ' ἓνα ἐλέφαντα—ἀλλαξιά μ' ἓνα μαχαίρι. Καὶ τὸ μαχαίρι τέλος στὸ χασάπη μὲ ἀλλαξιά μὲ βεδινὴ οὐρά. Παίρνει λοιπὸν ὁ κατεργάρης τὴν οὐρὰ καὶ πᾶει τρεχάλα, τὴ βουτάει σ' ἓνα βοῦρκο, καὶ φωνάζει ἓνα γύρο. Ὅλο τὸ χωριὸ μαζεύεται. Πιάνουν σωρὸς οἱ σπλαχνικαὶ γειτόνοι νάν τοῦ βοηθήσουνε γιὰ νὰ γλυτώσει, λέει, τὸ βόδι του. Ἄ! καὶ τοὺς ἀπομένει ἡ οὐρὰ στὰ χέρια! «Τὶ μοῦ κάνανε γιὰ τὸ Θεό! Μοῦ κόψατε τὸ βόδι μου!» κλαίει καὶ δέρνεται. Κ' οἱ ἔνοχοι μὲ τὴν ἀφέλειά τους τοῦ πλερώνουνε καθέννας κ' ἓνα βόδι.»

Μὴν πεῖτε λοιπὸν νά, ἓνας γεννημένος ἔμπορος. Μπορεῖ νὰ πεῖτε καὶ νά, ἓνας πλούσιος ποῦ μᾶς θυμίζει τοὺς διάφοροὺς μας Κροίσους. Ἐχει κι ἄλλες ἱστορίες πιδ βλακώδικες ἀκόμα καὶ πιδ νόστιμες—ἴσως γι' αὐτό. Ὅπως κι ἂν εἶναι, ὁ Μπλαῖζ Σαντράρ μὲ τὴν ἀνθολογία του μᾶς ἔδωσε ἰδέα τῆς νέγκρ φιλολογίας ποῦ ἐμεῖς δὲν τὴν ὑποπτεύμαστε κἂν ἴσαμε τὰ τώρα.

— Μ' ἓναν τόμο του ὁ Ἄμπτελ Σεβαλλέ, «τὸ Ἑγγλέζικο ρομάντσο στὰ χρόνια μας» μᾶς δίνει μιὰ πολύτιμη εἰκόνα τῆς ἐγγλέζικης παραγωγῆς. Ὅλο του τὸ βιβλίον, ἔντεκα κεφάλαια μονάχα, σύντομο, συγκεντρωμένο, καθαρὸ. Ἐνα κεφάλαιο τοῦ φτάνει λόγου χάρη γιὰ τὸ ἐγγλέζικο ρομάντσο ἴσαμε τὸ δέκατο ἔννατο αἰῶνα. Δυὸ κεφάλαια μὲ δλάκερο τὸ δέκατο ἔννατο αἰῶνα, Ντίκενς, Θακερέι, Τζῶρτζ Ἐλλιοτ, Μέρντιθ καὶ Χάρντυ. Ἦστερα δεκαπέντε σελίδες γιὰ τὴν «ἐποχὴ τῆς Βικτωρίας καὶ τοῦ Ἐδουάρδου Ζ'», ἓνα κεφάλαιο δλάκερο γιὰ τὸ Σαμουέλ Μπάτλερ καὶ γιὰ τὴν ἐπίδρασή του, ἄλλο ἓνα

για τὴν Τζαίημς καὶ τὸ ψυχολογικὸ ρομάντσο, καὶ ἕστερα πιά, στίς ἄλλες 140 σελίδες τοῦ βιβλίου, ἢ ἐπιθεώρηση τοῦ καθαυτοῦ σύχρονου, τοῦ σημερινοῦ ρομάντσου στὴν Ἀγγλία.

Τὸ βιβλίο τοῦ Σεβαλλέ εἶναι τόσο ἁμορφα, ἀμερόληπτα καὶ εἰσφωτιστικὰ γραμμένο πὸς ἔχει μόνον γιὰ τοὺς ξένους νὰ εἶναι πολύτιμο μὰ καὶ γιὰ τοὺς ἔγγλέζους τοῦ ἴδιου ἑνας μεθοδικὸς καὶ φωτισμένος ἔδηγός.

— Ἐνα ἱστορικὸ ρομάντσο τοῦ Ἀντρέ Μπωγιέ «ἡ νιότη τῆς Μαντάμ ντε Λαφαγιέ» (τὸ πρῶτο μέρος) βγήκε τώρα τελευταία στὸ Παρίσι, ἐκδοσθὲν Φλαμμαριόν.

Πηγές στὸ συγγραφέα φαίνεται νὰ στάθηκαν ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Huet μὲ τὸ Ménage, τὰ πορίσματα τοῦ ντ' Ὄσσονβίλ, τοῦ πρώτου βιογράφου τῆς κοντέσσας καὶ πρὸ πάντων ἡ ἀλληλογραφία αὐτῆς τῆς ἴδιας μὲ τὸν Ménage πὸς εἶχε τὴν τύχη νὰ τοῦ τὴν ἐμπιστευτεῖ ἕνα φιλικὸ τοῦ πρόσωπο πὸς τὴν εἶχε. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ ρομάντσο τοῦ Μπωγιέ ἀντιξερῆ βιογραφία γίνεται πὸς πολλὸν σὰν ψυχολογικὸ πορτραῖτο τῆς παράξενης αὐτῆς γυναίκας. Καὶ σὰν τέτιο εἶναι πολὺ ἁμορφο, πετυχημένο καὶ πρὶν ἀπ' ἑλα ἀληθινὸ. Βέβαια πὸς μὲς στὸ βιβλίο τοῦ ὁ Μπωγιέ δὲν κρύβει ἕνα θαυμασμὸ ἀπέραντο γιὰ τὴν ἡρωίδα του, μὰ αὐτὸ δὲν τὴν ἐμποδίζει νὰ μᾶς δείχνει καὶ τὰ ἐλαττώματά της, σὰν ἀληθινὸς ἱστορικὸς. Ἀκόμα τὴ βιογραφία αὐτὴ τὴν ἔχει γράψει καὶ μ' ἕνα στυλ τόσο ὠραῖο, καθαρὸ καὶ φροντισμένο, πὸς ἕστερα ἀπ' τὴ «Disgrâce de Nicolas Machiavel» τοῦ Ντυμαρτὲν καὶ τὴν «Ἐσωτερικὴ ζωὴ τοῦ Λαμαρτίνου» τοῦ Ζὴν ντὲ Κονιέ, δὲν εἶχαμε ἰδεῖ ἄλλο ἱστορικὸ ρομάντσο τόσο ἁμορφο. Ἐχει θαρρεῖ κανένας κἀτι ἀπὸ τὸν ἰδεαλισμὸ τῆς Σκοντιέρυ. καὶ τίς ὠραῖες λέξεις τοῦ Περρώ.

— «Μικρὸ εἶδωλο». Αὐτὸ τὸν τίτλο ἔχει τὸ ρομάντσο τῆς Σάρρας Μπερνάρ, πὸς εἶναι χωρὶς ἄλλο, σύντομα, ἢ ἱστορία τῆς Μεγάλης, ἕσο καὶ νὰ μὴν τὸ μαρτυρᾷ ἡ ἴδια της. Διαβάζοντάς το σὰ νὰ ἤθελε κανένας πὸς πολλὴ εἰλικρίνεια, λιγότερο φανατισμὸ καὶ πὸς μεγάλη δόση ἀνθρώπινου. Ὅλοι μᾶς στὴν προσωπικότη τῆς Σάρρας Μπερνάρ θαυμάζομε ἔχει μόνον τὴν καλλιτέχνισσα τὴ διαλεχτὴ παρὰ καὶ τὴν ἀνώτερη γυναίκα. Μὰ γι' αὐτὸ ἴσα ἴσα θὰ τὴ θέλαμε νὰ καταδαίνει λίγο πὸς κοντὰ μᾶς ἔχει βέβαια μὲ ἐξομολόγησες μιὰς ὁποιασδήποτε ἀδυναμίας — πὸς τὴ φανταζόμαστε ἀνάξια της — μὰ μὲ κάπια δόση ὅπως εἶπαμε ἀνθρώπινου μέσα στὴν ἔλη της τὴ διάπλαση. Ἄς ἐλπίσαμε πὸς μὲ κανένα της ἄλλο βιβλίο ἀργότερα ἴσως μᾶς λύσει κἀπως τὸ μυστήριον αὐτῆς τῆς θείας ζωῆς πὸς δὲν μπορεῖ νὰ ἐξηγηθεῖ παρὰ μὲ μιὰ τελεία ἀναληγία στὴν κάθε ἀνθρώπινη συγκίνηση.

— «Οἱ πεθαμμένες μέλισσες» τοῦ Λεδὸν Λαφάξ εἶναι ἕνα ρομάντσο ὄλο ἀλληγορία, τρυφερότη καὶ ἀγάπη. Ὁ ἥρωάς του, ἕνας ἀνδρὸς οὐνειροπόλος πὸς δὲν τοῦ φτάνει ἡ μέτρια μὰ ἡρεμὴ καὶ εὐτυχημένη του ζωὴ στὸ σπῆτι του, σηκώνεται καὶ ξεκινᾷ γιὰ τοὺς μακρινούς ἀνατολικούς ὄριζοντες, ἐκεῖ πὸς ζοῦσε καὶ ἕνας πρόγονός του, καὶ πὸς τὰ ὠραῖα μάτια τῶν γυναικῶν εἶναι τόσο πολλὰ ἕσο τὰστέρια τοῦρανοῦ τίς ζεστὲς νύχτες.

Καὶ φτάνει ἀλήθεια κάποτε στὸν οὐρανὸ αὐτὸν πὸς νοσταλγεῖ καὶ τὸν χαίρεται γιὰ λίγο. Μὰ τὴ μέρα πὸς, χορτασμένος καὶ κουρασμένος πιά, γυρίζει σπῆτι του, οἱ χαρούμενες μέλισσες πὸς βούιζαν στοργικὰ στὴ στέγη του πρὶν φύγει, ἔχουν πεθάνει πιά. Πάντα τοῦ φεύγοντας κανένας— αὐτὴ σὰ νὰ εἶναι ἡ ὑπόκρουση μὲς στὸ βιβλίο του— κἀτι σκοτῶνει σίγουρα καὶ ἀπρόσεχτα. Καλύτερα νὰ κάθεται κανένας σπῆτι του, ἕσο μέτρια καὶ ἂν τοῦ χαρίζει τὴ ζωὴ. Κ' οἱ μέλισσες μονάχα πὸς βούιζουσε στὴ στέγη τοῦ σπιτιοῦ μᾶς εἶναι κἀτι πὸς σκληρὰ μᾶς λείπει ἅμα τὸ σκοτώσουμε.

— «Ὁ φίλος μου Πιερρότος» τῆς Ζύπ. Ἐνα παρὰ μῦθι ἔπως ἑλα της καὶ πὸς σὰ νὰ τάκοῦμε ἕνα βράδι φεγγαρολουσμένο. Μιὰ χαριτωμένη ἰδιοτροπία τῆς Ζύπ πὸς δὲ τὴνε χωρίζεται ποτέ της, εἶναι νὰ πιστεύει πάντα της πὸς εἰ γυναῖκες ἔχουν θέληση στὸν ἔρωτα καὶ πὸς οἱ ἄντρες στέκουσε πιστοὶ σ' ἕνα ἰδανικὸ ὄλο χωρὶς ἐξαίρεση. Χαριτωμένο παρὰ μῦθι ἔπως ἑλα της, ἔξυπνα διασκεδαστικὰ γραμμένο. Ποῦ καὶ πὸς, ἔπως τὸ συνειθίζει ἡ Ζύπ, ξεσπάει καὶ καμμιά λέξη δυνατὴ σὰν μπόμπα. Μιὰν ἀλήθεια σὰ βροχὴ ἀπὸ ἀστέρια. Ἀλήθεια ψυχολογικὴ ἢ κοινωνικὴ, χωρὶς νὰ μᾶς εἰδοποιεῖ. Μ' αὐτὲς τίς χάρες της ἡ Ζύπ τὰ καταφέρνει πὸς τὰ παρὰ μῦθια της νὰ εὐχαριστοῦνε τὰ μεγάλα παιδιὰ, χωρὶς εὐτ' οἱ φιλόσοφοι νὰ κάνουνε ἐξαίρεση.

— Τὸ ρομάντσο τοῦ Μάξ Νταιρῶ «Timon le Magnifique» ἔχει χαρακτηριστικὸ του πολὺ πνεῦμα καὶ μιὰ χάρη ἐξαιρετικὴ, ὀλότελα λατινικὴ. Τὸ συμπαιθητικὸ παιδί, ὁ ἥρωάς του, ὁ ἐφευρέτης τοῦ «Πολυμορφισμοῦ» πὸς πέφτει ἀπὸ σνομπισμὸ καὶ πὸς πολὺ ἀπὸ φτώχεια ψυχικὴ στίς πὸς γελαίες οὐτοπίες, εἶναι, λέει κανένας, ὁ ἀντιπροσωπευτικὸς τύπος τῆς ἐποχῆς μᾶς μὲ τὰ γοῦστα της καὶ τὰ συστήματά της. Δὲν τὸ ξαίρομε ἀκόμα σίγουρα τὸ πότε ὁ κυβισμὸς, φουτουρισμὸς καὶ ὄλο οἱ τεχνικοὶ καὶ φιλολογικοὶ ντανταῖσμοι θὰ θαφτοῦν τελιωτικὰ καὶ περιφρονημένα, μὰ ὁ Νταιρῶ χτυπώντας μὲ τὴν εἰρωνεία του ὄλες αὐτὲς τίς οὐτοπίες, μᾶς δίνει ἕνα ρομάντσο ἐξυπνότατο.

ΤΑ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΙΚΗΣ ΠΑΛΙΝΟΡΘΩΣΗΣ

**Ἐνκς κληνούριος ποιητής στὴν καθαρ-
ρεύουσα.**

Ὅταν ὁ ἔξοχος χερουῖργος κ' ἐξοχώτατος ὑπουργός τῆς παιδείας κ. Ζαίμης, μετὰ τὴ βοήθεια ἑνὸς πολυμαθέστατου γενικοῦ γραμματέα τοῦ κ. Σωτήρη Σακελλαρόπουλου, μαθητῆ καὶ γαμπροῦ τοῦ Μιτριώτη, ἀποφάσισε νὰ χτυπήσῃ τὴ δημοτικὴ γλῶσσα καὶ τοὺς δημοτικιστὲς, καὶ νὰ διαδώσῃ τὴν καθαρεύουσα, τὴ γνήσια αὐτὴ λαϊκὴ γλῶσσα, — σκόνταψε σὲ μιὰ μεγάλη δυσκολίαν. Δὲν μπορούσε νὰ βρῆ πουθενὰ λόγιους καὶ λογοτέχνες νὰ τὸν ὑποστηρίξουνε στὴ μεγάλη του ἐθνοσωτήρια μεταρρύθμιση. Ὅλοι οἱ λογοτέχνες εἶχανε κηρυχθεῖ δημοτικιστὲς, καὶ γράφανε, οἱ μητρολοῖτες, τὰ ἔργα τους στὴ χυδαία γλῶσσα. Μὰ τὸ ἀστροποβύλο πνέμα, ποὺ ἔχουνε συγκεντρωμένο, οἱ σοφοὶ σύμβουλοι τοῦ ὑπουργείου, Μιχαλόπουλος, Ἐξαρχόπουλος, Σκιὰς, Οἰκονόμου καὶ ἄλλοι γεραροὶ καθηγητὲς τῆς Ἑλληνικῆς ἡμῶν Ὀρθοδόξου γλώττης, πάλι θαματούργησε.

«Θὰ ἀναθέσωμεν», εἶπανε «τὴν δημιουργίαν προτύπου καὶ ἠγυγισμένης καθαρειούσης, εἰς λογιούς, οὓς ἡμεῖς αὐτοὶ θέλει δημιουργήσειν». Κ' ἔτσι ἀποφασίσανε γιὰ τὸν περὶ λόγον νὰ διδάξουνε στὰ σκολειὰ λόγους ἐξόχων ρητόρων Ρέπουλη, Δούφα, Παπαγιαννάκου κ.λ., ἄρθρα πατριωτικὰ ὑπερόχων δημοσιογράφων Βλάχου, Ἰωαννάρου, Λαχανοκάρδη κ. λ. καὶ τὰ θαυμάσια φιλολογικὰ ἔργα τῶν Παγανέλη, Βάλβη, Ραγκαβῆ καὶ ἄλλα «ἐκλελεγμένα ἐκ τοῦ *Λογίου Ἐρμού* τοῦ 1720». Μὰ γιὰ τὴν ποίησιν τὸ πρῶμα εἶτανε λιγάκι πῶς δύσκολο. Οἱ δημοτικιστὲς ἔτοιμοι εἶτανε — οἱ ἀπάτριδες! — καὶ τῶρα, καθὼς καὶ πάντα, νὰ τοὺς κατηγορήσουνε, πῶς πάνε καὶ ξεσκαλίζουσανε παλιούσιους στίχους τῆς περασμένης γενεᾶς, καὶ πῶς σημερινούς ποιητὲς, ἀξιούς γιὰ τὸ ἱερὸ αὐτὸ ὄνομα, δὲν μπορούσανε νὰ ἔχουνε στὴν καθαρεύουσα.

Ἀποφάσισε λοιπὸν τὸ «Μέγα Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἐνδόξου ἡμῶν παιδείας» νὰ ἀναθέσῃ τὴ δημιουργίαν ποιητικοῦ οἴκρου καθαρειουσάνικου «εἰς ἕνα τῶν κρατίστων». Ἀποτάθηκε στὴν ἀρχὴν στὸ Μενάρδο, ὕστερα στὸ Δροσίνη, ποὺ ξέρουνε καὶ τὰ στρίβουνε. Μὰ κ' οἱ δυὸ τους ἀρνηθῆκανε, γιὰ τὸν τοῦτο ἀπαγορεύει τὸ πολιτικὸν τους κόμμα γιὰ τὴν ὥρα. Ὁ Πανὰς δέχθηκε μὰ ἡ γλῶσσα του κριθῆκε σόλοικη καὶ ἀσύνταχτη. Τότε σκεφτήκανε πῶς ὁ ποιητὴς πρέπει νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ διδασκαλικὸν κλάδο, καὶ σκευὸς τῆς ἐκλογῆς τοὺς ἔγινε ὁ περιουστάτος καὶ πολυμουσούτατος γυμνασιάρχης Πατρῶν κ. **Χρηστὸς Δ. Θούας**. Ποιητὴς ἀπὸ τὴν περιφέρεια

ποὺ ἐκλέχθηκε βουλευτὴς καὶ ὁ ἔξοχος ἀναμορφωτὴς ὑπουργός!

Τὸ δάμα ἔγινε. Ὑστερ' ἀπὸ τόσες δεκαετίες χρόνια σιωπῆς, ἡ καθαρεύουσα στιχοῦργησε πολυτιμώτατα κειμήλια. Ἡ φιλολογία μας ἀληθινὰ ἀναγεννιέται. Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Θούα, τυπώθηκε τέλος καὶ κυκλοφόρησε. Ἐπιγράφεται: «Πίστις καὶ Πατρίς». Τίτλος μοντέρνος καὶ γεμάτος ἀπὸ ἀψηλὰ καὶ θεῖα νοήματα.

Φυσικὰ, τὸ βιβλίον ἀρχίζει μὲ ἕνανε καταπληχτικὸν ὕμνον. «Πρὸς τὰ Καλάβρυτα». Εἶναι ὁ τόπος ποὺ γεννήθηκε ὄχι μόνον ὁ ἀναμορφωτὴς ὑπουργός κ. Ζαίμης μὰ καὶ ὁ γαληνότετος γενικός του γραμματέας κ. Σακελλαρόπουλος.

Ὡ Καλάβρυτα, τίς ἄλλη πόλις εἶναι, ἔρωτῶ,
ὡς σὺ εἶσαι, ἐν ταύτῳ
μικρὰ ἅμα καὶ μεγάλη;

Κι ἀληθινὰ τὰ Καλάβρυτα, ἐνῶ εἶναι πολιτεία μικρὴ, εἶναι μαζὶ καὶ τόσο μεγάλη ἀφοῦ γέννησε ἕνα τέτοιο ὑπουργὸν κ' ἕνα τέτοιο γενικό. . . Καὶ ἔξακολουθεῖ:

Οἶα τὰ κειμήλιά σου
εἶν' ἐν σοὶ τὰ ἱερὰ
καὶ ἐν νότῳ καὶ βορρᾷ,
καὶ πρὸς ἔω καὶ δυσμὰς σου!

Οἷας φέρεις ἀναμνήσεις
παλαιᾶς τε καὶ καινᾶς,
Τὶ ἐλπίδας ποθεινᾶς
τὶ ἁγίας συγκινήσεις!

Οἶον κρύπτεις μεγαλειῶν
ὑπὸ ὄψιν ταπεινῆν,
οἶαν εὐκλειαν καινῆν
ὑπισχνεῖσαι, μέλλον οἶον!

Ὅ,τι δὲν κατόρθωσε ἡ τελευταία ποιητικὴ γενεὰ, μετὰ τὴ δημοτικὴ τῆς γλῶσσα, τὸ κατόρθωσε ὁ μεγαλοφάνταστος γυμνασιάρχης ποιητὴς. Νὰ δώσῃ γνήσια ἑλληνικὴ ποίησιν, ποὺ νὰ χτυπᾷ ἴσια στὴν καρδιά! Τὸ κατόρθωμα τοῦτο δὲν εἶναι τυχαῖον. Πρέπει μεγάλη ἐπιτροπὴ τῆς Ἐθνοσυνέλευσης, νὰ ἐργαστῆ καὶ νὰ τὸ μελετήσῃ. Ὁ κ. Λεβίδης, ὁ κ. Μητσόπουλος, κ' οἱ ἄλλοι γλωσσαμύνητορες τῆς ἁγίας ἡμῶν γλώττης, θὰ μείνουνε τὸ λοιπὸν χωρὶς τέτοια ἐθνικὴ ἐργασία;

Μὰ ὁ ποιητὴς δὲ θέλει νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Καλαβρυτινὴ γῆ. Γράφει δεύτερον ποίημα σὲ ἑννέα δλόκληρες σελίδες: «Μέγα Σπήλαιον». Ἐδῶ κανεὶς μπορεῖ νὰ θαμάσῃ ἄλλο κατόρθωμα τοῦ γυμνασιάρχου.

Ὅλοι οἱ ποιητὲς, καθὼς ξέρουμε, ἔχουνε τὰ δυνατὰ, μὰ καὶ τὰ δυνάτὰ μέρη τοῦ ἔργου τους. Τὰ δυνά-

νατα είναι κείνα που πεζολογούνε. Αϊ λοιπόν! Πεζολογία στο Θούα δὲν ὑπάρχει πουθενά. "Όποιο μέρος κι ἂ διαλέξετε είναι ὄλο ζουμί και ποίηση :

Τότε ἐμαίνει' ἡ εἰκονομαχική
αἴρεσις κ' ἐν τῇ χώρᾳ τῇ Ἀχαϊκῇ
Χριστοῦ τὴν Ἐκκλησίαν πολεμήσασα
δεινὰ δὲ τούτῃ πλείστα προξενήσασα.
Προσέθηκαν δ' εἰς τόσους ὀλεθρίους τῶν
τότ' οἱ εἰκονομάχοι κακουργίους τῶν
τὸν τῆς Μονῆς τῆς τοῦ Σηλαιίου ἐμπροσημόν
και πλείστων κειμηλίων τῆς ἀφανισμόν.

Μᾶς φαίνεται ὅμως, πὼς θὰ μᾶς ἐπιτραπῇ, νὰ κίνομε και μιὰ σοβαρὴ παρατήρηση στο Ὑπουργεῖο. Τὸ ποίημα που ἐπιγράφεται : «Τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχει Ἀγίῳ Γρηγορίῳ τῷ πέμπτῳ» ἔχει μιὰ στροφή ἀντιπατριωτική. Ἐνῶ ἐμεῖς ξέρουμε πὼς τὸν Τοῦρκο, θὰ τὸν καταστρέψῃ μιὰ για πάντα ἡ δαιμονία ἑλληνικὴ λόγχη, ὁ κ. Θούας, ἔχει τὴ γνώμη πὼς «ὀλετήρ» τῶν βαρβάρων πρέπει νὰ γείνη ὁ ἀειμνηστος Γρηγόριος.

Και νῦν ἡμῖν γεν. ὦ σωτήρ
πρεσβεύων τῷ Χριστῷ μας,
Κυρίῳ και Θεῷ μας,
τῆς δὲ Τουρκίας ὀλετήρ.

Εἶναι ἀξιοθαύμαστος ὁ παιδαγωγικὸς τρόπος, που μεταχειρίζεται ὁ γυμνασιάρχης ποιητῆς για νὰ μπάξῃ στὴν καρδιά τοῦ λαοῦ τὸ πατριωτικὸ αἶσθημα. Δὲν παίρνει τὰ θέματά του ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 21, μ' ἀναβαίνει πρὸ ψηλά, διαλέγοντας ζωντανότερες ζουγραφιές. Στο ποίημα : «Ἡ ἐν Θερμοπύλαις μάχη», βρίσκουμε τέτοιους γνήσια ἑλληνικούς και κίθαντὸ πρωτότυπους στίχους. Ὁ Λεωνίδα;, λέει :

«Ἐκλέξατε τὸν θάνατον. Κᾶ; μάθη ἡ Πατρίς μας,
πὼς δι' ἡμᾶς ὑπέρτερον τυγχάνει τῆς ζωῆς μας,
τὸ ἱερόν καθήκον μας και ὅτι προτιμῶμεν
ἐδῶ νὰ ἀποθάνωμεν ἢ νὰ τὸ παραβῶμεν».
Ὡς εἶπε ταῦτα, ἔφριξεν ἡ φάλαγξ κ' ἐκινήθη
ὡς ζῶον τι θυμοειδὲς πρὸς τῶν ἐχθρῶν τὰ πλήθη
και ἐξεληθοῦσα τῶν στενῶν ζητεῖ μὲ τὴν δρμὴν τῆς
ἐν μόνον, ἵνα ἀκριβὰ πωλήσῃ τὴν ζωὴν τῆς.
Και τὴν ἐπώλησ' ἀκριβὰ! Θραυσθέντων τῶν δοράτων
μὲ τὸς μαχαίρας μάχονται και μὲ τὰ στόματά των.

Τὶ ἀψηλά αἰσθήματα και τί ποιητικὲς εἰκόνες, που ἐν τολμήσῃ κανεὶς νὰ τὶς κατηγορήσῃ για χασάπικες, «δὲν θέλει συγκαταλέγεσθαι μεταξὺ τῶν ἀκραιφνῶν ἑλλήνων». Μὰ ὁ ποιητῆς Θούας, δὲ σβύνει μόνο τὴν ποιητικὴ του δίψα στὶς πατριωτικώτατες αὐτιὲς πηγές, μὰ προχωρεῖ και στὴ φιλοσοφία. Ὡ νόποι, βαβαί, ἰά, λαταταί, λαταταϊά! Τρία ἔσοχα ποιήματα, ἀντι-

προσωπεύουν τὸ εἶδος αὐτό. «Τὸ βιβλίον τοῦ θανάτου». — «Τὸ βιβλίον τῆς κρίσεως» και «Τὸ βιβλίον τῆς Κολάσεως». Και τὰ τρία ὅμως κλείνουνε κάποιον βαθινοῦτο σύμβολο, για τὸν ποιητῆ, τὸν ὑπουργό του και τὸ γενικό του. Τὸ πρῶτο συμβολίζει τὸ θάνατο τῆς δημοτικῆς, τὸ δεύτερο τὴ μέρα τῆς κρίσεως τοῦ δράστη, και τὸ τρίτο τὸ μέρος που αὐτὸς θὰ βαλθῇ.

Ἐπάρχ' ἡμέρα ἄρα γέ τις ἡ φοβερωτέρη,
νὰ ἦνε σοῦ, ὦ φοβερά τῆς Κρίσεως ἡμέρα ;
Τότ' ὡς λεπτόν θὰ τυλιχθῇ ὁ οὐρανὸς χαρτίον
θὰ πέσουν τᾶστρα, θὰ σβεσθῇ τὸ φῶς τῶν οὐρανίων
φωστήρων τὰ τῆς φύσεως στοιχεῖα θὰ καῶσι,
αἱ θάλασσαί θὰ φριξοῦσι και θὰ ἐλαττωθῶσι.

Τὸ τελευταῖο μέρος, που κλείνει, τὴν ὑπέροχη κ' ἀπολαυστικώτατη τούτη ποιητικὴ συλλογὴ, ἐπιγράφεται «Μυθάρια». Ποτέ; δὲν μπορούσε νὰ φανταστῇ κανεὶς πὼς ἡ καθαρεύουσα θὰ ξεπετάξῃ ἕνα τέτοιον Αἴσωπο, Λαφονταῖνο, Τριλούσα και Ναστραδίν Χόντζα.

Γεωργὸς κοχλίας ψήνει
ὦν καθεὶς σιγμὸν ἐκχύνει,
ἡ πυρὰ ἐν ᾧ τὸν φλέγει
ὁ ἀγρότης τότε λέγει
«ὦ ἀνόητοι κοχλῖαι
ἐν ᾧ καίοντ' αἱ οἰκίαι
ὕμων κ' εἶσθ' ἐν δυστυχίᾳ
τραγωδεῖτ' ἐν εὐθυμίᾳ ;»
Πλείστους δσοὺς περιμένει
πῦρ φρικτόν ἐν τῇ γενένη,
ἐὰν μὴ μετανοῶσι.
Παῖζον δ' οὔτοι και γελῶσι,
ἀντὶ νὰ μετανοῶσι,
ἀντὶ νὰ διορθωθῶσι.

Θέλαμε νὰ ξέρουμε, ἂν θὰ τολμήσῃ κανεὶς ἀπὸ τοὺς γνωστούς ὡς τώρα δημοτικιστὲς λυρικούς μας, νὰ ξαναγράψῃ μιὸ στίχο, ὑστερ' ἀπὸ τὸ μάθημα που ἔδωσε στὴ σημερινὴ ποίηση, ὁ μεγάλος ποιητῆς Θούας. Ποιόνε νὰ εὐγνωμονοῦνε τάχατες τὰ νέα μας γράμματα ; Τὸν ποιητῆ τοῦτο ἢ ἐκείνους τοὺς ἔσοχους ἄντρες που ἀποτελοῦνε τὴν Ἐπιτροπὴ τῆς Ἐκπαιδευτικῆς παλιόρθωσης, για τὴν ἐφεύρεσή της ; Ἐτσι τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, που γενεὲς γενεῶν δὲν μπορέσανε νὰ τὸ ταχτοποιήσουνε, τὸ λύνει τώρα ἡ σοφὴ Ἐπιτροπὴ, μὲ ἕναν ποιητῆ, που αὐτῆ, μὲ τὰ μανιφέστα της, κατὰ τῆς δημοτικῆς, τοιὲ δημιούργησε και τὸνὲ διάλεξε.

Κι ὅμως ὁ ποιητῆς Θούας, τὸ τελευταῖο του «μυθάριον» μὲ μεγάλη σατανικότητα τῶχει συνθέσει, θέλοντας νὰ συμβολίσῃ τὸν πόλεμο τῶν μιχτῶν και τῶν

καθαρευουσάνων, που έγινε το τελευταίο χρόνο μέσα στο ευτυχισμένο υπουργείο της παιδείας.

Υπεράνω γαφριού
 ὄγκωμένου ποταμίου
 τράγοι δύο, ἀπαντηθέντες
 ποτὲ καὶ συνερισθέντες,
 ποῖος πρῶτος νὰ περάσῃ
 δι' αὐτοῦ καὶ πέραν φθάσῃ,
 «ὕποχώρει νὰ περάσῃ»
 ὁ εἷς λέγει, «θὰ περάσῃ
 ἐγὼ πρῶτος» λέγ' ὁ ἄλλος,
 καὶ ὀργίζονται μεγάλως
 συμπλοκὴν δ' εὐθὺς ἀρχίζουν
 πρὸς ἀλλήλους, κρατίζον
 δὲ ἀλλήλους μετὰ λύσεως,
 ἀλλ' ἀμφοτέροι ἐπίσης
 εἰς τὸ ρεῖθρον κρηγνισθέντες
 κ' ἐν ταύτῃ ἀποπνιγέντες,
 δειλοῦν, ὅτι ὀλεθρία
 εἶναι ἡ ὑπεροψία.

Ἔτσι, εἶτανε πεπρωμένο ἡ λυρική ποίηση ν' ἀναγεννηθῆ ὑπὸ ἓνα γυμνασιάρχῃ, κ' ἡ καθαρεύουσα νὰ δοξαστῆ ἐπὶ Ζαῖμῃ. Καὶ θὰ θέλαμε γιὰ τὸν ποιητὴ Θεοῦ νὰ ρωτούσαμε τὴν Ἐθνουδέλεψη: Τοὺς Θεοὺς; (ἀρβανίτικα: τι λές;) μὰ... Θεῦ Κύριε φυλακὴν τῷ στόματί μας.

ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Γράφτετε σύντομα καὶ καθαρογραμμένα γράμματα.

ΣΤΟΥΣ Κ. Κ. ΣΥΝΤΡΟΦΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ.—Τῆ συντρομῆ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμεῖς τὴ λογαριάζομε 50 δραχμὲς τῆ χρονιά καὶ ἀνάλογα τὸ ἐξάμηνο. Τὰ δολλάρια, οἱ λίρες καὶ τὰ χρυσὰ φράγκα δὲν μποροῦν σήμερα νὰ πληρωθοῦν, ὅταν ἡ στερλίνα, τὸ δολλάριο καὶ τὸ φράγκο ἔχουν ἀνεβῆ τόσο ψηλά, οὔτε πάλι μποροῦμε ἐμεῖς νὰ τρέχουμε κάθε ὥρα στὸ Χρηματιστήριον καὶ νὰ παρακολουθοῦμε τὸ ἀνεβοκατέβασμά τους. Γιὰ τοῦτο ἄς μένουσιν αὐτὰ, ἔτσι γιὰ φιγούρα στὸν πίνακα, καὶ ἄς μᾶς στέλνονται οἱ συντρομὲς σὲ δραχμὲς.

κ. Α. Μιχ. Πήραμε τὴ συντρομῆ καὶ εὐχαριστοῦμε. Γιὰ τὸ «Συριανὸ ἡμερολόγιον» (δρ.5) γράψτε στὸ «Ἀθηναϊκὸ Βιβλιοπωλεῖον» Χ. Γιαννάρη. Παρακάλεσε τὸν κ. Ἄλ. Ἀντωνίου νὰ μᾶς στείλει τὴν καινούρια ἀντέγραφο του.—κ. Γ. Κονδρ. Οἱ στίχοι στὴ δευτέρῃ στροφῇ τρικλίζουσι.—κ. Ἐκτ. Οἶκ. Κυλούτοιχα καὶ τὰ δυό, ὄχι ὁμῶς καὶ καλὰ.—κ. Στ. Κουρ. Θὰ δημοσιευθῆ.—κ. Π. Κλ. Ὅχι καὶ τόσο καλὸ καὶ ἀνορθόγραφο.—κ. Ν. Γ. Μετ. Οἱ στίχοι καλοὶ μὰ τὸ ποίημα ὄχι καὶ τόσο. Στείλε μᾶς κανένα ἄλλο καὶ τὴ διεύθυνσίν σου νὰ σοῦ στέλνωμε τὸ φύλλο.

ΤΟ ΑΣΘΜΑ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΘΕΡΑΠΕΥΘΗ

Εἷς διείσημος Ἰατρὸς θ' ἀποδείξῃ τοῦτο εἰς τοὺς πάσχοντας ἐν Ἀθήναις.

Ἡ καταληκτικὴ δὴλωσις ὅτι τὸ ἄσθμα δύναται ν' ἀνακουφισθῆ στιγμιαίως προερχομένη ἐκ τὸσον καλῶς γνωστῆς προσωτικότητος ὡς ὁ Ἰατρὸς Σύφμαν (Διδάκτωρ τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Λουδοβίκου) θὰ εἶναι ἐνδιαφέρουσα εἰς τοὺς πάσχοντας ἀπὸ ἄσθμα. Ἡ πείρα τὸν πλείστων ἀσθματικῶν εἶνε ὅτι ἄλλῃ ἀνακούφισις τοῖς προσεφέρθη διὰ τῶν μέχρι τοῦδε χρησιμοποιουμένων μεθόδων, προσέτι δὲ ὅτι ἡ νόσος ἐθεωρεῖτο ἀδερῆς ἰκευτοῦ. Ὁ διείσημος οὗτος Ἰατρὸς, ἐν τούτοις, κατόπιν μακροχρονίου μελέτης τοῦ ἄσθματος καὶ τῶν συναφῶν παθήσεων ἔχει ἀνακαλύψει ἐν φάρμακον, τὸ ὁποῖον ἀμέσως ἀνακουφίζει καὶ τὰς σφοδροτέρας προσβολὰς ἄσθματος, δυσπνοίας, καὶ βρογχίτιδος. Τόσον πλήρης εἶνε ἡ πίστις τοῦ Ἰατροῦ Σήφμαν εἰς τὸ φάρμακόν του, ὥστε παρακαλεῖ τὴν ἐφημερίδα μᾶς ν' ἀναγγεῖλῃ ὅτι προσφέρει κυτίον δοκιμῆς τοῦ Σήφμαν Ἀσθμαντόρ «Schiffmanns' Asthmator» εἰς πᾶν ἄτομον, ὅπερ θὰ τῷ ἀποστείλῃ ἀπλῶς τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσίν του (ἀνευ ἐτέρου) καθαρογραμμένον ἐπὶ ταχυδρομικοῦ δελταρίου.

Ὁ Ἰατρὸς Σήφμαν πιστεύει ὅτι μιὰ πραγματικὴ δοκιμὴ θὰ εἶναι ἡ πλέον πειστικὴ καὶ πράγματι ἡ μόνη ὁδὸς νὰ ὑπερηθῆσῃ τὴν φυσικὴν προκατάληψιν χιλιάδων ἀσθματικῶν, οἵτινες ἔχουσι μέχρι τοῦδε ζητήσῃ ἀνακούφισιν εἰς μίτην.

Οἱ ἐπιθυμῶντες νὰ δοκιμάσωσι τὸ φάρμακον τοῦτο, θὰ λάβωσιν ἐν κυτίον δοκιμῆς ταχυδρομικῶς δωρεάν, ἐὰν ἀποστείλωσιν μόνον τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσίν των (ἀνευ ἐτέρου) ἐπὶ ταχυδρομικοῦ δελταρίου, ἐντὸς τῶν ἐπομένων ἑξ ἡμερῶν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Ἰατροῦ Σύφμαν. Τσίπην καὶ Βασιλειάδην Εὐριπίδου 6 Ἀθήνας.